

GAZDASÁGI LAPOK

49. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Deczember 5.

Vizfehér kétszer mosott motorhajtó

BENZOL

minőségileg messze felülmúlja az ezidőszerint forgalomban levő nehéz benzin fajokat, mert nagyobb a hajtóereje, könnyebben gyújt, kiadósabb tehát olcsóbb mint a benzin. Nem esik pénzügyőri ellenőrzés alá. Szállítja Krayner E. és Társa cs. és kir. udvari szállító
Budapest, V. ker., Váci-ut 34. szám.

„ASTRA“ gázmotor,
„ASTRA“ gázlokomobil,
„ASTRA“ gőzekemozdony.

Ideális üzemgépek. Leggazdaságosabb üzem.

Az „Astra“ gázgépek
üzeme a legolcsóbb;
óránként és lóerőnként
450+490 gramm faszenet
fogyasztanak 3 fillér értékben.

Felvilágosítással szívesen szolgál a
Magyar Királyi Államvasutak
Gépgyárának Vezérügynöksége
Budapest, Vilmos császár-ut 32.

Sürgőnyezim:
TURKSMA
Viehgeschäfft
Leeuwarden

Pontos
kiszolgálás

Elsőrendű
elismerő
nyilatkozatok

Eredeti hollandi
hasas- és tenyész-
szarvasmarha
vételeket közvetít mérsékelt jutalék mellett
J. TURKSMA,
szarvasmarha kereskedése
LEEWARDEN (HOLLAND).

Bérbeadási hirdetmény.

Kiskoru **Almásy testvérek** tulajdonát képező Heves megyében, Kisterenne vasuti állomás mellett fekvő **felső- és alsólengyendi** birtokrész, mely mintegy 493 m. hold szántó és mintegy 7 m. hold rétből áll, lakházzal és gazdasági épületekkel

1916. évi október 1-től hat évre bérbeadó.

Bővebb felvilágosítást **dr. Gyurkovich Gyula** ügyvédi irodája (Budapest, IV., Kaplony-utcza 9. szám I. em.) ad.

BAKANCSOK

katonai foglyok és munkások részére jutányos árban kaphatók **BASCH** és **THIERFELD** cégnél **BUDAPEST, VI., Szerecsen-utca 44.**

„HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbizottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 80 millió koronát. Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

Z s á k-
és
p o n y v a-
kölcsönzés.

ZSÁK, PONYVA, ZSINEGÁRUK

legmegbízhatóbb szállítója
SCHILLINGER MIKSA
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7. (Az országház mellett.)
Telefon: 45-26. Alapított 1878.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. ***

KIS HIRDETŐ

A kishirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Hadmentes, nős, kiscsaládu, okl. gazdasági perfékt magyar, német, hosszú gyakorlattal, január elsejére megfelelő állást keres. Szíves megkereséseket javadalmazás feltűntetésével „S. J.” jelleg alatt a kiadóhivatal továbbít.

Nagyhomokosi uradalomban minél előbbi belépésre egy altiszt állás töredékben van. Magtárkezelés, abrakkiadás az istállóban, etetéseket személyesen ellenőrizni, reggeli iga- és munkások beosztását és kivonulását sürgetni, napszámokat a munka helyszínén feljegyezni, tejgazdaságot ellenőrizni, magtári és leltári tárgyakat lajstromozni stb. Fizetése évente 600 K, 8 hl buza, 12 hl rozs, 4 hl árpa, 24 kg. só, 2400 négyzetögl tengeri föld, ház körül kis kert, 3 liter tej naponta, 2 kocza-erős legeltetés szaporulat, szabad fűtés, világítás, 2 szobás lakás. Nős vagy nőtlén, vallás-különbség nélkül, edzett és kitartó munkaadó pályázón. **Poszpischil Ferenc** tisztartó, Nagyhomokos, Tokaj.

Keresetetik gazdasági segédtséget, lehetőleg azonnali belépésre. Fizetés meggyezés szerint. Ajánlatok bizonyítványokkal Ozorai bíruradalom s ámtartóságához Tolna-Ozora címzendők.

Gazdasági könyvelői, kulesár-női vagy hasonló állást keres pusztai életet szerető és ismerő, középiskolát végzett idősebb kisassz ny. Czim a kiadóhivatalban.

Intelligens megbízható, kitonamentes fiatalember, kereskedelmi pályára készült, gazdasági gyakorlattal is bír, szemei kimelése végett gazdasági foglalkozásra utalva, bármely megfelelő alkalmazást keres. Bővebbet uradalom Kápolnásnyék.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal. Budapest, VIII., József-utca 15.

A 33 év óta fennálló **FISCHER-féle**

ZSÁK- és PONYVA-

GYÁR BUDAPEST. Nádor-u. 31-33.

egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

Lópokrócok, valódi amerikai

Manila-kéveketők,

SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,

jobb és olcsóbb a raffinál.

Egyszer használt ponyvák, termény- és lisztes-zsákok is állandóan jutányosan kaphatók

MEGJELENT

a gazdák előtt közkedveltségnek örvendő **Kodolányi-féle**

Gazdasági Zsebnaptár

56-dik évfolyama az 1916-ik esztendőre, szokásos bő tartalmával.

Ára, a magas nyomda költségek és papírárok daczára is csak az eddigi 2 K 80 fillér, ajánlott szétküldéssel 3 K 15 fillér.

FAJTISZTA

Yorkshire-

iek (nagy fehér nemesertések) ELADASA.

ZA. Berger, a morva gazdasági tanács faiskolai- és tenyésztelője, **Zauchtel,** (Morvaország.)

Kanok és koczkák, elsőrendű díjazott szülők ivadéka. Jelenleg sok tenyész-kocza 30-130 kilogrammig.

ARJEGYZÉK INGYEN.

Gyümölcsfák

stb. rideg tájról, egészséges, viharezettek.

Tisztavérű fehér Wyandottes-tyukok és fehér óriási peking-kacsák. (Tavasztól kezdve te-nyésztojások.) :-

Megrendelések lehetőleg német nyelven kéretnek.

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitler Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérég) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld **Reitler Oszkár** főkapitány **Patkánin** gyárának vezetősége **Nagybecskereken.**

Allások, pályázatok,

valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

257CS/1915. sz. **Temesvári vásárhirdetés.**

Az idei Szt. Miklós **Országos vásár**

folyó évi deczember hó 16-ától bezárólag deczember hó 20-ig fog megtartatni. Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra deczember 16-ától, csütörtökön reggeli 5 órától kezdve meg van engedve. Temesvárot, 1915 november hó 6-án. A városi főkapitányságtól: Dr. Mikes Gábor, tb. főkapitány.

Uj és egyszer használt lisztes és korpás **ZSÁKOKAT** legjobban és olcsón szállít: **SCHLESINGER ÉS TÁRSA** zsák- és ponyvakölcsönző intézet Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 36. **Kéveketők-, ponyva-, zsinag-, juta- és lengyártmányok gyári raktára.** Telefon 15-28. Telefon 15-28.

A hol a tehenek elvetélnek vagy borjat vesztenek

ott tartós hüvelyhurut van jelen. „Az eddigi kezelési módszerek közül eddig... Bissullinnal történő, mint legjobb ajánlható... az eljárás kevésbé időrabló, kényelmesen alkalmazható és biztosan cizélhoz vezet...” Graz, Landw. Mitteil. 1911. 20. sz. „... 300 tehén Bissullinnal kezeltetett... mind hasonló eredménnyel... soha sem fordult a Bissulin kezelés után visszaesés... elvetelés nem lépett fel többé, a tehenek rendszeren borjuztak!” Berliner Tierärztl. Wochenschr. 1908. 16. sz. Bissulin, csak állatorvosi rendelésre szállítatik. Óvakodjunk a hamisítványoktól. Minden kuposka borítékpapírján, rajta Bissulin név. Használati utasítás körképpel ingyen. (1) H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen.

Gazdasági téli gyapottakarókat úgy lovak mint munkások részére 140x190 cm. nagyságban bérmentve 13 K szállít:

„SOHR” lópokróc szállítási telepe **SOMOGYSZILL.** Tekintve, hogy csak korlátolt mennyiség áll rendelkezésre, ajánlatos a szükségletet biztosítani.

40 darab 5½ éves fehér erdélyi ökör eladó. Jó alkalom kimustrálandó ökrök pótlására! ... Levelek lapunk szerkesztőségéhez kéretnek.

BENZIN

BENZOL

TISZTA BENZOL autó, motorhajtásra
SÁRGA BENZOL motorhajtásra
NYERSBENZOL motorhajtásra

Nyersolaj. Dieselmotorhajtóolaj. Kenőolaj. Hengerolaj. Gépszir.

Összes technikai cikkek legolcsóbb napi áron prompt minden mennyiségben kaphatók:

Dénes B. Betétitársaságnál,

Budapest, VI. kerület, Vilmos császár-ut 61. szám alatt.
Pontos kiszolgálás. Sürgőnycim: Dénes 46-03.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hosszunk mezőgazdaságunk helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre 20 kor.
Fél évre 10 „
Negyed évre 5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz oszmenndők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos áron fogad-
tának el.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utannyomas joga fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	561
Gazdasági levél. — Szűcs János	562
Balatonmenti tőzegtelepek hasznosítása	562
A naspolya. — Ferenczi Endre	564
A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéhe- tetésével. — Löherer Andor	564
Könyvismertetés	565
Kérdések és feleletek	565
Kérdések: Utólagos telepítés a váltón. H. S.	
Feleletek: Szép chrysanthemumok. Galántai	
Hírek	565

(Gazdasági helyzet. — Visszavándorlás. — Szállítás
gazdai ványok nehézkes kiadása. — A közep-európai
ivámunióknak előszele. — Fakiviteli tilalom van ki
látásban. — 50—55 évesek.)

Az időjárásról nem érdemes írni, hisz a talaj befagyott; több-kevesebb hó borítja, a mezei munka szünetel. A többire nézve áll az, a mit már multheti szemlénkben megírtam.

Most meg midőn e sorokat írjuk enyhült az idő és igen sok csapadék esett le.

A gazdaság helyzete szomorú, őszi vetés a nagy birtokokon mintegy 20%-kal kevesebb, mint a múlt évben volt, a kis- és középbirtokon 40% az apadás, mert vannak egész országrészek, hol 50—60%-kal kevesebb őszi búzát s rozst vetettek a rendesnél.

Őszi szántás a tavasziak alá oly kevés van, hogy szót sem érdemel. Azt már írtuk, hogy sok helyen — kivált a Dunántul — kint van még a kukoricza, de nemcsak a kis-, hanem nagygazdáknál is, sőt éppen uradalmi területeken van több szedetlen, p. o. egyik tolnamegyei bérlő beszéli, hogy neki 150 hold kukoriczája várja a jobb időt, telefonon ma (midőn e sorokat írjuk) — beszélte egy fehérmegyeyi gazdátárs — hogy neki 350 holdat kell még törni, de a nagy hidegben nem bírja ki a munkás keze ezt a dolgot, azért várni kell vele, Pozsonymegyéből írják, miszerint sok a le nem tört kukoricza, de így még egy

sereget lehetne felsorolni, hanem untatni nem akarván a t. olvasót, elégnek tartjuk ebből ennyit leközlölni.

Sokkal szomorubb állapot, hogy még nagy czukorgyári gazdaságok és más termelőknek is van kint a földben répájuk, melyet kiszedni csak akkor lehet, ha enged a föld fagyja; így van sok helyen a burgonyával is. (Tolna- és Trencsénmegyéből kaptunk a többek között hiteles értesítéseket.)

A Duna és a többi folyókon zajuk a jég és a hajózásnak ezidőszert befellegzett, pedig a romániai és bulgáriai terményeket mily jól lehetett volna még szállítani a drágaság némi enyhítésére s a szükségletek kielégítésére. Most türellemmel várjuk, mit hoz a jövő hét s reméljük, miszerint a zord időjárás még megenyhül s újból munkába állhat nemcsak az eke, de a vetőgép is s a mit most nem lehetett elvégezni, megcselekedjük karácsonykor s ujév körül.

Érdekes kérdés foglalkoztatja most a nagyok és kicsinyek elméjét és ez a visszavándorlás ügye; a többek között a Magyarországi Szövetkezetek Szövetségének igazgatótanácsa Majláth József gróf elnöklésével tartott ülésében több közérdekű kérdést vitatott meg. Nevezetesen napirenden volt a kivándorlás és visszavándorlás kérdése. A mennyiben a szövetkezetek a falusi nép szervezetei, a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége már a múlt évben felterjesztést intézett a belügyminiszterhez, hogy a kivándorlási akcióba vonják be a szövetkezeteket is és e részben a központi irányítással bízzák meg a Szövetkezetek Szövetségét és a Magyar Gazdaszövetséget. Mivel főleg a visszavándorlási ügy a bekekötés után aktuális lesz, az igazgatótanács már most alaposan foglalkozott az ügygel és Majláth József gróf, Darányi Ignác dr., Korányi Frigyes báró és Balogh Elemér hozzászólása után kimondotta az ülés, hogy a Szövetség korábbi felterjesztésének elintézését megsürgeti, a központi szövetkezetek pedig oktassák ki a kötelékükbe tartozó vidéki szövetkezeteket a visszavándorlás kérdésében kifejtendő tevékenységük iránt.

Szemlénkben is volt már szó Amerikában élő Rothmeyer Imre gazdátársunk közlései alapján a visszavándorlásról, de szándékunk egy külön cikkben is kifejtetni nézeteinket e fontos dologról — talán majd a karácsonyi számban.

Most az egyszer fordult a kocka, nem a H. T. ellen panaszkodnak, hanem inkább a H. T., illetve megbízottjai panaszkodnak a vidéki közgazdászati hatóságok ellen, kik a szállítási igazolványok kiadását módfelett megnehezítik, minden káknán csomót keresnek, szerfelett hátráltat-

ják az amugy is keserves szállításokat felesleges okoskodásokkal. Tessék a kormánynak ráírni azokra a vidéki basákra, mihez tartás magukat, hogy ne legyen megint „galiba” a kukoricza körül.

Az osztrákok a német gazdasági közeledés mellett törnek lándsát, viszont a németek is hangoztatják, hogy a kettős birodalommal vámu-uniót óhajtának, meghálálva azt, hogy hadseregeink megmentették országukat, mikor hónapokig fentartották az orosz gőzhengert. Csak azután nehogy valahogy nyersterményeink ára bánja meg a nagy barátkozást, mert ez mezőgazdaságunk veszte lenne. Tisztelt agrárius gazdátársak, résen legyünk! Még van idő a tervek kovácsolására, kieszelésére, a feltételek kikötésére, hisz míg ki nem zöldül a béke olajága, úgy sem lehet végérvényesen határozni. Ne tegyünk még kötelező ígéreteket.

Az osztrák és a magyar ipari érdekeltség nemrégiben azzal a kívánsággal fordult a két kormányhoz, hogy a cellulose-készítésre használt faneműek kivitelét tiltsák el. A papirgyárosok és a többi iparágak képviselői ugyanis meg akarják akadályozni, hogy a még rendelkezésre álló faneműek vámkülföldre kerüljenek, mint-hogy az erdők kitermelése az orosz invázió folytán lényegesen visszamaradt és mivel az érdekelt iparágak joggal tartanak attól, hogy kiviteli tilalom híján a szükséges nyersanyag nem fog rendelkezésükre állani. A hazai papirgyárosok, de különösen az osztrák papirüzemek jól vannak foglalkoztatva, de a szükséglet csak abban az esetben lesznek képesek kielégíteni, ha a nyersanyagbeszerzés körül nem támadnak váratlan nehezégek. Értesülésünk szerint mind a két kormány kedvezően fogadta az előterjesztést és rövidesen számolhatunk azzal, hogy a fakiviteli tilalmat életbe fogják léptetni. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a papirgyárosok aggodalmát nem látjuk eléggé megokoltának, mivel ez idő szerint faexportunk csak Németországba irányulhat, a hol azonban bőségesen rendelkeznek a szükségelt nyersanyaggal és maguk a kincstári erdők is kielégítik a normális keresletet, nem is szólván arról, hogy Orosz-Lengyelországból igen jelentékeny mennyiségeket importálhatnak. Sokkal fontosabb volna az, ha elegendő waggon állana rendelkezésre. Viszont az is tény, hogy a harcok alatt sok erdőt felégették az ellenséges csapatok s a felperzselt falvak és városok újra felépítésére is rengeteg faanyag kell, tehát azon szempontból is jó lesz, ha a fakiviteli tilalom életbe lép s az erdők irtásának némi gát vettetik. Nálunk nem fogyasztani, apasztani kellene az erdőterületeket, hanem

**TAKARMÁNYDARA (KORPA)
TENGERICSUTKÁBÓL**

a LANZ-féle örlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint **KITÜNŐ TAKARMÁNY** értékesíthető.

Eredeti
amerikai

CASE

gőzszántó-
gépek,
a c z é l
c s é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmoto-
rok és lokomobilok.

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: CASE BUDAPEST.

gyarapítani új erdősítésekkel, hogy a faanyagunkat szaporítva, egyben éghajlatunkat is javítsuk, mérsékeljük ezen az úton.

*

Az országgyűlés összeült, egy csomó új törvényjavaslatot fog letárgyalni, elfogadni és törvényvé emelni; van közöttük több fontos s a gazdaközönségre nézve is figyelemre méltó, ilyen az erdélyi földgázról s a pénzügyi központról szólók is, melyekről azonban mi már kifejtettük véleményünket szemlénkben, esetleg az utóbbiról még néhány szóval legközelebb megemlékezünk. De egy javaslat, mely a t. Ház elé kerül a honvédelmi miniszter jóvoltából, gazdai lelünkkel aggodalommal tölti el s ez az 50—55 évesek hadbavonulási kötelezettsége. Az, hogy a miniszter csak mint hadimunkásokat óhajtja az ily idős embereket esetleg behívni, nem sokat változtat a helyzeten, mert akár hogy is, el lesz vonva ezen még esetleg nagyon munkabíró embertömeg a mezőgazdaságtól s akkor még kevésbé lehet a földműveléssel boldogulni, mint eddig. Gépekkel nem lehet minden munkát teljesíteni, még ha a rokkantak részére kiesztelt ifj. Sporn Pál féle ekéket használnánk is. Azt is figyelembe kell venni, hogy a gépkartell miatt mindennemű gazdasági gép ára iszonyu módon fel lett emelve és a vékonypénzü gazda nem is vásárolhat gépet ez idő szerint. Ha már megszavazzák is ezt a gazdákra oly káros törvényjavaslatot, legalább enyhítsék azzal, hogy sürgős mezői munka idején ne szabadjon behívni az 50—55 éveseket pl. vetés, aratás, szénakaszálás stb. idejében, hogy ha bent vannak, szabadságot adandók ily munkára.

Gazdasági levél.

Högyész, 1915. november 22.

Előző levelemben jelzett kalászos termésben lényeges változás történt a sok, közbejött eső idő miatt. A csökkenés meghaladta a 10%-ot, csirázás és kihullás által. Különösen sok kihullott a zabból, melyből viszont a csirázás volt jelentéktelen.

No de nem csak a kereszteket fűrésztötte meg a teremő minden isten adta napon, mint a pólyás-gyereket a bábaasszony, hanem az ugarföldeket is. Mert nálunk októberben 115^{mm} csapadék volt, holott a dunántúli átlagot is 100^{mm}-ben állapította meg a meteorológiai intézet. Ez még azonban nem lett volna nagy hiba, ha nem tetéződött volna azzal, hogy a nem csapadékos napokon sem volt egyetlen szeles, vagy napos időnk. Folytonos, ködös, borult esendes volt az idő, úgy hogy a vetést folytatni majdnem képtelenség volt, ha csak mázolni nem akartunk. Persze jó, parhanyós talajba alig vetettünk, de azért lehetőleg kerültük a vizes, sáros munkát. Így esett meg, hogy csak a kezelem alatti gazdaságban 100 hold van még ma, november 22-én vetetlen. Vagyis 20%-kal kevesebb a tervezettnél buzából. Igaz, még reményünk van, hogy ez is el fog vettetni, bár 18-ika óta, reggelenként — 1—2—3, sőt ma — 3½°C volt a hőmérséklet fagyponthoz, minél fogva csak egy-egy fél nap lehet csak vetni a friss szántásba. Régi szántásba semmit. Vannak uradalmak vidékünkön, a hol 30—40% vetetlen van. Szerény véleményem azonban az, hogy még el fogjuk vetni tudni a hiányzó mennyiséget is. És hogy nagyobb reményem van ezen késői vetésekhez, mint a koraihoz, a melynek talaját a sok csapadék alaposan megtömté. Ezeknél a felfagyás veszedelme is nagyobb, de ha ez nem történne is meg, a talaj kellő légjárhatósága van erősen korlátozva, a mely csak a tavasszal fog mutatkozni egy kis száraz, meleg idő után. Van a paraszt gazdáknál is 10—15% vetetlenül. Tavaszra alá azonban van szántva elég szépen. Majdnem meg van az összes tavaszi kalászosok alá a szántás. Eddig géppel vetettünk, de a még vissza levőt már kézzel vetjük, hogy gyorsabban végezzük be.

Tengeritermésünkben csatlakoztunk, a hogy előző levelemben jeleztem, hogy a köd által a levélzet rozsdát kapott s hogy a laposabb helyeken a szeptemberi dér is megcsipte, tényleg bekövetkezett a nagy csökkenés. Először a kényszerérés, másodszor a szem és cső kifej-

letlensége miatt. A csökkenés 25—30%. A bőtermő, lófogu pedig nem érvén be, a mi van is, mert esőben lett letörve, romlásnak van kitéve. Igaz a beállott kemény idő folytán a görében most jól szárad, de az eddig elromlottat már nem varázsolhatja egészségessé.

Burgonyatermés elég jó, de ez is nagyon romlik a sok eső miatt.

Répa végre ki van szedve, de még künn a táblákon leledzik, a hol beföldeltük míg reáérünk behordani. Eddig ha reáértünk volna se birtuk behordani a fenéig sáros talajról. Persze fele termés kapálatlan maradt s a másik felén sincs olyan termés, mint tavaly. Sok bajunk lesz a szarvasmarhával. Tehenészetben a tejhozam kritikán alóli. De nem adhatunk csak 10 kg. répát egy-egy tehénre. A széna is tápszegény, noha szépen száradt. Zabosbükköny, löhere értéktelen lett nagyobb részt. Hogy mi lesz az új, a jó ég a megmondhatója.

A haszonmarha ára visszaesést mutat. A högyészi multheti vásár szerint 15—20%-os árhanatlás észlelhető. Volt a vásáron 9 drb magyar ökör is, a melynek párja 3950 koronáért kelt el. A lónak is nagy ára van.

A tűzifa ára itt 100—110 korona házhoz szállítva. Még az a szerencsénk, hogy ezt nem kell venni.

A jövő hónap közepén kezdődik a dohánybeváltása körzetünkben Faddon. Közepes termésünk volt, úgy 9—950 kg. katholicankint. Minősége is megjárna, de a midőn a szesznek, cukornak az ára a duplájára emelkedett és a midőn a munkabér is magasabb a duplánál, valamint minden árunak akkor a kormány a dohány árát nagy kegyesen 10%-kal emelte. Pedig ő 50—100%-kal adja magasabb áron el a fogyasztóknak. Így riasztja el a termelőket a dohány termesztésétől. De különösen a dohánykertészeket. Ez igen sérelmes, de másfelől rövidlátásra vall, mert hiszen évről-évre apad a termelők száma.

Szücs János.

Balatonmenti tőzegtelepek hasznosítása.

I.

Ebben a mostani nehéz időkhöz a gazdasági szaklapjaink tele vannak »sirással« épügy, mint a pesti (ámbár a ez vidéki városokban sincs más-kép!) kávéházak zsurozó »urinökökkel« és »nélkülözhetetlenekkel«. — Sirni és temetni nagy-szerűen tudunk, főleg akkor, ha a baj már utol-ért bennünket, annál kevésbé vagyunk erősek az okos előrelátásban és a *bajok megelőzésére* irányuló tettekből, a miben szép példát vehetünk a hatalmas német szövetségünk sok-sok intézkedéséből. — (A melynek élénk példája a többek között a már előre elkészített belgrádi vasuti hid vasalkatrészeinek hozzánk való elhozatalának akár regéje, akár igaz története is.)

Legyen megengedve ezuttal egy olyan kérdésre odaterelni a t. olvasók figyelmét, mely-lyel ajánlatos lesz többféle szempontból *már most* foglalkozni, akár részesülhetünk a jövő év elején a béke áldásaiban, akár az van megírva rólunk a sors könyvében, hogy tovább ontjuk fiaink és testvéreink és mi magunk véré a sokféle ellenség végső leveretésének idejéig.

A Balatonmenti tőzegtelepek eddig — még békeidőben is — kevés figyelemre méltatott hasznosításáról akarnék szólni és föl akarom hívni a figyelmet azon nagy értékre, mely ezen tőzegtelepeken, akár mint *alomanyag*, akár mint *tűzelőanyag* kihasználhatatlanul »hever«, nem szólva arról, hogy hallomás szerint tőzegtől ma már külföldön (»föllápból« az igaz! míg a miénk itt: »alláp«) *szövetet* készítenek, fölhasználják a légkörből kényszerített *nitrogén* gyártására stb., valamint nem szólva arról, hogy milyen nagy értékvesztése van az ország közgazdaságának abban, hogy a kb. 40,000 kat. holdat kitevő Balatonmenti lápföldek nincsenek meliorálva, csak mint vadmocsarak terpeszkednek közel egy elsőrendű vasutvonalhoz, a Dunántul népes vidékén, holott kellő meliorálás után mint rétek, legelők (és egy részük mint szántóföld) nagy emeltyűvé válnának a vidék

állattenyésztésének és a lakosság vagyonosodásának.

A németek hasonló lápterületeiket orosz és francia hadifoglyok olcsó tömegmunkájával vették tavaly hasznosítás alá, hogy az improductív földterületeiket apasszák és az állattenyésztés céljait szolgáló területeiket szaporítsák.

A hollandusok a »Middenbeemster-Poldert«, melynek mocsaras vize átlag 2—3 méterrel volt mélyebb, mint a tengerszín, vízemelő gépekkel mesterségesen szárították ki, hogy termőföldet nyerjenek milliókra menő költségek és tengersok munka árán. Most legutóbb hozott törvényvel a Zuider-tót (mely tengernek is beillik) fogják lecsapolni és productív földre átalakítani, megvalósítva így az őseik által megkezdett munkák tervezett eredményeit és álmai: azaz a *tengerből hódítanak maguknak* termőföldet.

Nálunk persze mások az emberek, mások a viszonyok. Még messze van nálunk az az idő, mikor közgazdaságunk annyira fejlett lesz, hogy mi a nálunk levő százezrekre menő hasznosítatlan földterületet hasznotherozóvá átalakítani *tudjunk* és más embergenerozónak kell jönnie, a melynek az ilyen munkákra és befektetésekre kedve, érzéke és — pénze is lesz.

*

Ha szép nyári időben megyünk a délisvasut vonalán a gyönyörű Balaton vidékén és a nyugati culturvilág szemüvegén nézzük a tájat, bizony méltán gondoljuk magunkban, hogy ez a szép vidék nincs kihasználva. Sokkal több nyaralónak, villának és fürdőtelepnek kellene itt lennie, mint van és másrészt sokkal magasabb gazdasági culturában kellene részesülnie ennek a földnek, a mi itt a vasut mentén, tehát főközlekedési vonalon és az ország legculturáltabb föltján, a Dunántulon, tehát a gazdasági lehetőségek területén fekszik. A német gazdák nem hagynák a vasut mentén és közelében elterülő homokot így paragon, iglicetüskével benőtt, elhanyagolt, hasznavehetetlen legelőnek (nálunk sivar homokra nem is való legelő), hanem vagy beültetnék szőlővel, vagy akáccsal, vagy fenyővel, vagy: a mi még valószínűbb, tekintettel a kedvező értékesítési viszonyokra, konyhakertészeti, zöldségtermelési stb. czélokra hasznosítanák mint odahaza az ő sivarabb és rosszabban termő homokföldjeikkel tették, hol műtrágyával, zöldtrágyázással stb. segítenek magukon.

Boglárnál, azután Fonyódnál, azután végig Balatonszentgyörgyig, a merre a szemünk déli irányban ellát, egyhangu lakatlan vidéket látunk, fölszálló mocsaras vizek tükrével, sással, náddal benőtt pusztaságokat, mely kép még kibővül, ha akár Nagykanizsának megyünk a Kis-Balaton berkei mentén, akár a vicinálisokon Keszthelynek, vagy Zalaapátnak.

Szinte jól esik a szemnek, a Fonyódtól kezdődő és Balaton-Keresztturnál végződő *mária-telepi* szőlőkultúra a vasutvonal melletti sivar homokokon, mert itt legalább az emberi okos munka látható képén örvendhetünk.

Ha elővesszük az ugynevezett katonai „Speciál-Kártét“, úgy még jobban szemünkbe ötlök a Boglártól délnyugatnak, Fonyódtól délnek, Balatonkereszturtól délkeletnek elterülő nagy földterület, a „Berek“, majd a Zalavár és Balatonszentgyörgy között elterülő *Kis-Balaton* nagykiterjedésű mocsaras vidéke.

Bizony nagy kár ezen területeket — *„igy hagyni.“* — A kérdés után érdeklődve, megtudtam egyes adatokat és noha vizsgálat volt azt hallani, hogy azelőtt, régebben sokkal nagyobb volt ezen „berkek“ kiterjedése és a berkek is vadabbak, posványosabbak voltak, mint ma és hogy a *melioratívios kulturmunkák már szépen folynak*, itt-ott vannak jobb és *láthatóbb* eredmények is, kitérek tehát és röviden vázolom a dolgok ottani állását, mert érdekesnek tartom a dolog ezen oldalát is — mielőtt *arra a tárgyra* térnék, a miért tollamat megfogtam — megismertetni.

A Balaton déli partján Somogy megyében: *nég*y, a délnyugati parton pedig részint Somogy, részint Zala megyében egy nagyobb (a kisbalatoni) mocsár terül el, mely 5 mocsárterület több mint 40.000 *kath. hold* területet képez. A Balaton valamikor sokkal nagyobb területtel bírt, mint jelenleg. Kivált annak déli, tehát so-

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK”
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok” nélkül:

Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt czikkekkért minden utánnomási jog fentartva.

TARTALOM.

	Lap
A lótenyészanyag kiválasztása	195
Rokkantjaink és baronfitenyésztésünk. Ledniczy Péter ...	196
Könyvismertetés	196
Kérdések és feleletek	196
Kérdések: Kappanász, F. Z.	
Feleletek: Alsónyilásu kaptár átalakítása. Balogh B. ...	
Kisebbszakközlemények	196
Hírek	197

JÁRVÁNYOK

fellépte esetén forduljon a

LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE
RÉSZVÉNYTÁRS. IGAZGATÓSÁGAHOZ

BUDAPEST, IX., LÖNYAY-UTCZA 18/B.

Sürgőnyczim: Vaccin, Budapest,

Interurban } reggel 7-től este 6-ig: József 20—14.
telefon: } este és éjjel: József 22—58.

Az intézet anyagai egész Európában elterjedtek s megbízhatóságuk, állandó bakteriológiai karakterük és hatékonyságuk közismeretes. Felvilágosítások, szaktanácsok és laboratóriumi vizsgálatok díjmentesek.

A lótenyészanyag kiválasztása.

J. H. Sanders amerikai szakíró „A lótenyésztés” cz. könyvéből.

Közi: Bodor Elek.

II.

Sokféle lófajta van, a melyet jenleg jól megfizetnek és a farmer, aki kedvező körülmények között foglalkozik annak tenyésztésével, az üzletet valószínűleg előnyösnek fogja találni. A leggyorsabb futólovak és trapperek az első sorban állanak és legjobbban fizettetnek meg. Csak hogy ez a leggyorsabb futó-anyag a legtapasztaltabb tenyésztő által és a legjobb tenyészanyaggal és a legjobb trainerral sem állítható elő bizonyossággal. De mégis sok gazdag uriemberre nézve, a kiknek megvan a hozzá kívántató szabad idejük, különös varázsa van ezen tenyésziránynak. Az üzleti nyereség vagy veszteség kérdése náluk csak másodsorba jó tekintetbe. Mulatságot és szórakozást szerez nekik a tenyésztés és csakis ezen czélból folytatják és ilyen kezekben kellene a leggyorsabb lótenyésztésének, legyen az futó vagy ügető, maradnia.

A legközelebbi osztályt a piaci ár-skálában a nagytestű, tekintélyes magas járásu hintós és batárlovak (carossiers) foglalják el. Ezen lovak meglehetősen biztossággal állíthatók elő. Az erre alkalmas tenyészanyagból és csak csekély költségbe kerül azok tartása és trainirozása. Azon

példányok, a melyek hiányokat mutatnának fel nagytestűség, tekintélyes küllem és minőség tekintetében, még mindig használható igáslovak lehetnek. Hogy azonban a legjobb árakat érjük el hintós és batárlovakért, több élénkséget kell beléjük tenyészteni és különösen jobb mozgást, mint a mennyi igás czélokra kívánatos. Ilyen lovakat lehet nyerni nagy, erős kanczák párosítása által, jó csontozatu, magasan nevelt, impozáns küllemű, magas járásu ügetőménnel, vagy impozáns külsejű nagy telivérmenével. Az utóbb említett módon tenyésztetnek rendszerint az úgy nevezett angol hintóslovak. Ezen lótipus jobb anyaga után majdnem határtalan kereslet nyilvánul. Lehetne ilyeneket nálunk (Amerikában) fölnevelni és szép haszonnal Angliába exportálni. Ha telivér vagy igen magasan nevelt anyagot használunk erre a czélra, akkor az ilyen kanczákat mindig jól tenyésztett ügető ménnel kellene párosítani. És olyan hidegvérű kanczánál is, melyek gyengén trappolnak, ügető mént kellene alkalmazni. Ha azonban a kanczák alacsonyvérűek és mégis kitűnő trapjuk van, akkor általában én inkább telivér mént alkalmaznék, hogy minél nagyobb termetet, minél több nemességet és szép magasjárásu mozgást kössünk össze az ügető ménnel.

Egy másik lófajta, a mely után a kereslet majdnem határtalan, a tömzsi, szilárd hustartó, rövid, de gyorsan lépő, jó akaratú igásló. (Az olyanforma, mint Magyarországon a muraközi). Farmjaink és városi fuvarosaink számára ilyen lovakat 1100 és 1300 omnibusz és gyorskocsi szolgálataink számára, ugyanolyan kinézésűeket, de nehezebbeket: 1300—1400 font között keresnek. Mig gyáripari kocsik és egyéb nehéz terhek számára alig lehetnek elég nagyok, föl-téve, hogy egészségesek, kemények és serények. Az ilyen lovaknak igen gyakori hátrányuk a kirtartás hiánya. Közülük igen soknak széles, terült, porlós patáik vannak (ezen egy nagytestű lipiczai ménnel való keresztezés sokat segítene); vagy az ellentétes hibában szenvednek, szorult patafalaik vannak. (A pataélek = trachten szorultak, befelé zsugorodottak) Mind a kettőt iparkodni kell elkerülni.

Közülük sokaknak hibásak a végtagjaik, kivált a térdizület egészségtelen, a szárcsont hengeres és puha, durva és porhanyó (likacsos). Ezen fajta lovak tenyészanyagának kiválasztásánál különösen vigyázni kell fenti körülményekre.

A patának jó formájának kell lennie, nem szabad, az oldal éleken (trachten) sem laposnak (terültnek), sem szűkültnak (zsugorodottnak) lennie. A szárcsontoknak simáknak és laposnak kell lenniök, az izületeknek erősen összekötötteknek, daganat, pók és husosságtól menteseknek kell lenniök. Az oldal telt és rövid legyen, mert ez árulja el a jó evőt. A mell széles és a mellkas nagy legyen, mert ez erős tüdőkre enged következtetni és ezt nevezzük »Constitutio«-nak. A mellső láboknak nem szabad letelé (alá álló), sem pedig kifelé (x lábú) irányulni. Kívánatos továbbá rövid hát, hosszú has, a kötésnél (a hátgerincz összeköttetése a keresztesonttal) könnyedén boltozatos forma, a (lágycék) vékonya felé szűk borda állás, erősesontu, rövidlábú, szilárdság, (tömöttség) jámbor természet, jóakaratu (indítás stb.-nél)

nagyon serény, de nem ideges vagy nyugtalan. Ilyen lovat bármikor jó áron el lehet adni. Mellesleg, hogy milyen színű. Az ára súlyához arányosan 1100 és 1700 font között fog váltakozni.

A nagy farmer nem foglalkozik oly lovak tenyésztésével, a melyeknek céljuk a gyorsaság.

Ezt át kell engednie a legvagyonosabb osztálynak, a melynek tagjai anyagilag képesek a legjobb kanczákat és méneket beszerezni és vállalkozhatnak a futó lótenyésztés lutriszerű esélyeire, mert anyagilag képesek a váltakozó szerencsét kibírni, valamint a training költségeit is viselni és mert e foglalkozásban nem annyira a nyereséget, hanem inkább a szórakozást keresik, mint üdülést egyéb gondjaik után.

Ellenben a nagy farmernek olyan lovakat kell nevelnie, melyeket eladhat.

A mezőgazdasági munkát főleg kanczakkal kell végeztetnie, a melyek azonfelül, hogy munkájukat megelégedésre elvégzik, 4—5 éves koruktól fogva piaczképes csikókat ellenek minden esztendőben. Neki olyan tenyészkanccákat kell tartania, a melyek, ha jó ménekekkel párosítottak, olyan lovaknak adnak életet, a melyek a kereskedelem mindennapi keresletének megfelelők.

Gyakorlati nehézségek ezen fajta lovak tenyésztésénél nem fordulnak elő. Ha a kanczák elég terjedelmesek, ha jó vér folyik ereikben, akkor jól tenyésztett térfoglaló ügetésű tenyészmenével vagy pedig telivér ménnel lehet őket párosítani. Meglehetősen bizonyossággal nyerünk így jó hintós vagy igás lovakat, melyekért megfelelő árt kapunk.

Általában véve nyugati (West) farmerjeink részére, tekintve ki nem egyenlített kancza anyagjukat, előnyös lesz, ha igáslovak tenyésztésére szorítkoznak.

Jó klasszisu francia, angol, vagy skót nehéz igás ménekek, közönséges kanczák után oly kanczacsikókat fognak nyerni, melyeknek 75 %-a kintott korokban az 1400 font élősúlyt megüti, sőt többet is és az ilyen lovakat, ha jelentékeny hibáktól mentek, jó áron el lehet adni. Nincs költség a trainingre, a csikó csak a dolgozó kancza kamatjának tekintendő s mihelyt a megfelelő kort elérte, készen van a vásárra. Az ilyen csikók felnevelése nem kerül többbe, mint egy vele egyidős bikáé. Tenyészmenre valami tulkiadás lesz, mivel jó importált lovak, olyanok, a minőket leirtam, rendszerint nem vásárolhatók 2000 dolláron alul és ilyen mént nem lehet 20 dollárnál kevesebb fedezetési díjért közhasználatra bocsájtani. De eme csekély költség alig jöhet szóba, összehasonlítva azon üzleti nagy különbséggel, a mely egy 1500 dollárért eladható négyéves és egy olyan közt fennáll, a melyet egyáltalán nem is lehet értékesíteni.

Mondottam, hogy a legészserűbb nálunk (Amerikában) olyan lovakat tenyészteni, a melyek közönséges lovaink és Percheron, Clydesdale nagy Shire-mének keresztezései. A mén kiválasztásánál azonban nagy szakértelemmel kell eljárni. Sok az importált ménnek közül nem méltó erre a névre. Csak azért hozták őket hozzánk, mert olcsón voltak megszerezhetők és mert a lökereskedő többet nyert rajtuk, mint jobb klasszisu lovon. Elmúltak azok az idők, mikor egy lónak külföldi származása maga elegendő volt arra, hogy azt a lovat eladhassuk,

A legjobb rendszerű és gyártmányu

Jepsen-féle tejgazdasági czikkeket, tejpasztöröket, vajkészítőgépeket, tejnütöket, Batic-separatorokat, hűtőgépeket, Max-fejőgépeket szállít, nagy üzemeket, modern gazdasági építkezéseket tervez és berendez!

Legkiválóbb vezérképviseltek és saját villanyerőre berendezett gépműhely

ESSŐ ÉS TÁRSAI okleveles mérnökök.

ESSŐ és dr. PATTANTYUS gépészmérnökök, MARSCHALKÓ műépítész, mezőgazdasági és elektromos berendezési vállalata, BUDAPEST, VIII., József-körut 14.

vagy kedvezményekben részesítsük. A hibák épp úgy öröklődnek, mint a jó tulajdonságok és a tenyésztőknek meg kell tanulniok szigorúan megkülönböztetni, ha bizonyos fajta lovat eredményesen akarnak tenyészteni. Sok ember (Amerikában) azt hiteti el magával, hogy a tenyésztők kiválasztása és kezeléséhez valami titokzatos boszorkányságszerű adomány szükséges. Erről sincs. Csak józan emberi ész társulása szükséges gyakorlatszerű loismerethez.*

Ehhez kell járulnia a takarmányozás és felnevelés alapos ismeretének. Ugyanis egy tenyésztő kiválasztásánál — a mennyiben az csak a küllem alapján történik — ugyanazon szabályok érvényesek, mintha ugyanazt a lovat használná a választásnál ki. Éppen így a takarmányozás, ápolás és betanítás általános szabályai majdnem mindenféle lóra nézve érvényben maradhatnak. Felteszem, hogy a tenyésztő tisztába jött önmagával az iránt, hogy a vásárlandó állatnak milyen legyen a vére, törzse, családja és nevelése. Akkor olyan csikót igyekeznek találni, a melynél az ősöknek lehetőleg hosszú sora mutatható ki olyan, a melyek a tenyészelt képező tulajdonságokkal kitűnnek. Ezután a tenyésztőnek különösen ügyelnie kellene arra, hogy szervezeti gyöngeség ne forduljon elő. Ha az ősök sorában nem messze, nem erőművi uton szerzett vakság fordul elő, ugye ezen hibában súlyosan latba eső indok fekszik a ló megvásárlása ellen; még akkor is, ha maga a csikó feltűnően ment a hibás szemtől. Éppen így a legnagyobb óvatosságot kell hogy ébresszék a többi összes szervezeti hibák, akár küllem, akár a csontváz, vagy a szervezet más részénél forduljanak elő. A temperamentum hibái kiváltképp átörökítenek. Igen kívánatos, hogy a tenyésztő az ősök — úgy apai, mint anyai vonalában előforduló minden legkisebb sajátságát ismerje.

Minél messzebb (felmenőleg) hibátlan a családja, annál jobb. Ha mindjárt a csikónak nincs is hibája, ha azonban tudja, hogy legközelebbi őseinél fordultak elő ilyenek: többé-kevésbé megvan az esély, hogy ezeket utódaira is át fogja örökíteni. Minden figyelmes és tapasztalt tenyésztő számos esetre emlékezhetik, a melyek ezen állítás igaz volta mellett szólnak. E sorok írójának volt egy szürke ménje, a mely szürke mén és szürke kanczától származott. Mikor a tenyésztésnél használatba vétetett, kitűnt, hogy igen gyakran estek utána pejesikók, még szürke kanczakkal párosítva is.

Kutatások ezen ló leszármazását illetőleg, kiderítették, hogy nagyanyja pejkanca volt.

Itt pihent az örökölt szín két nemzedéken át és a harmadik iznél kiűtött, olyan körülmények között is, mikor azt várni nem lehetett.

De éppen mert a felsorolt tényezők mind fontosak, helyénvalónak gondolom itt az olvasót arra figyelmeztetni, hogy az az ember, a ki az összes jó tulajdonságokat és a tökéletes hibátlanságot egy lóban akarná megtalálni, sokaig kereshetné ezt a lovat — nagyhiába. Ezen ideál bármely fajnál is csak megközelítőleg található fel.

Vége.

Rokkanttjaink és baromfitenyésztésünk.

A háboru győzelmes befejezése után a mezőgazdaság összes ágazatainak rohamos fellendülésére lehet számítanunk s így a baromfitenyésztési ágazatnak is. A háboru alatt részben a túl magas husárak miatt eladott és elfogyasztott baromfit pótolni kell, ez nemcsak magánérdek, de mint a nemzeti vagyon pótlásának szükségesége, egyúttal állami érdek is. Minden igyekezettel azon kell lennünk, hogy az eddiginél sokkal többen foglalkozzanak ezen gazdasági vagyoni termelésével, hogy egyrészt az intenzívebb gazdálkodást üzők fokozott igényei a baromfitenyésztés produktumaival kielégítést nyerjenek, másrészt a többtermelés feleslegét a nagyon reánk férő ellenértékért szomszédainknak átadhassuk.

A baromfitenyésztés — mint megélhetési munkakör — kapcsolatban a konyhakertészettel, gyümölcsstermeléssel és méhészettel, különösen az oly egyéneknek alkalmas, a kik a háboru folytán csökkenő munkaképességgel térnek vissza s így előbbeni munkakörüket egyál-

talán nem, vagy nem az előbbeni erőbeli állapotokhoz képest tölthetik be. E gazdasági foglalkozás megerőltető munkát nem igényel, csupán annak lelkiismeretes és pontos elvégzését s így azt rokkantakra, özvegyekre minden aggály nélkül rá lehet bízni.

A most dúló háboru új viszonyokat teremt, sok oly kérdést tesz sürgőssé, mely különben a Pató Pál féle tempóban éveig várható volna magára a megoldással. Ilyen a baromfitenyésztésünk fejlesztésének és széles alapokra való fektetésének kérdése.

Az államnak és társadalomnak karöltve már most oly módokat és eszközöket kell találni, hogy a haza védelmében testi fogyatkozást szenvedett véreink oly munkaalkalmakkal láttassanak el, hogy munkájukból és hadijárulékból bár kisebb igényekkel, de emberien meg tudjanak élni.

Az önálló gazdasággal bírók visszatérhetnek a gazdálkodáshoz, a törpebirtokosok, kisgazdák bérletben részesítendők, esetleg telepítés útján jussanak mezőgazdasági munkaalkalomhoz; a volt bérmunkás a nagy gazdaságokban vagy közalkalmazásban, mint csész, ör, pásztor, magtáros, állatgondozó kell, hogy megfogyatkozott képességgel is megélhetést találjon.

Adjunk minden elhelyeződött rokkantnak egy-két tenyésztésre alkalmas baromfitörzset s ezzel meg lesz vetve eme gazdasági ágban a többtermelés alapja. Nem hiszem, hogy volna egyetlen hazafiasan érző és gondolkodó közép- és nagybirtokosunk, a ki ezen csekély áldozattal ne járulna sokat szenvedett véreink boldogulásához és egyúttal baromfitenyésztésünk fellendítéséhez.

Az utókezelő kórházakban, üdülőtelepeken lévő rokkanttjainknak tartassanak szakszerű előadások, felolvasások az okszerű baromfitenyésztésről, láttassanak el ezen intézmények megfelelő szakkönyvekkel, folyóiratokkal, hogy a gazdaságba kikerülő már legalább alapvonalaiban ismerhesse kis gazdasága jövedelmezőségének elméletét.

A vármegyei gazdasági egyesületekre és ügybuzgó megyei vezetőférfiakra hárul a feladat, hogy szakszerű tanácsokkal, felvilágosításokkal támogassák visszavezetendő rokkanttjainkat.

A kiknek pedig hivatása a háboruból kifelé vivő utat egyengetni, már most lássanak neki az előkészítő munkálatok teljesítésének alapos szervezésével, gondossággal, felkészültséggel, hogy hazakerülő véreink megtalálhassák honjukat e hazában. A látszatért, pillanatnyi sikerek és eredményekért felületesen végzett ezirányú munkálat a csalódás, elkeseredés érzetét fogná kiváltani az illetén gondoskodottból, ennek megtörténnie semmi körülmények közt nem szabad!

Ledniczky Péter.

KÖNYVISMERTETÉS

A Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár 56-ik évfolyama az 1916-ik évre már megjelent. A nyomasztó anyagi viszonyok és egyéb háborus körülmények, valamint az óriási megnövekedett költségek dacára sem kimélt kiadóhivatalunk és szerkesztőségünk fáradságot, hogy a gazdáknak készséggel rendelkezésére bocsássa ezen rég megszokott és közkedveltségnek örvendő naptárát, mely legrégibb ily alaku szakkalendárium nemcsak hazánkban, de Ausztriában is. E zsebkönyv tartalma éppen oly bőséges, mint a mult esztendei, a különböző táblázatok, átszámítási táblák, rovatolt számtartási mintalapok, átszámítási tabellák, vásár-, posta-, távirtda, pénznemek stb. jegyzék, valamint a »Növényegészségügyi Tanácsadó« foglaltatik benne a naptár és jegyzetre való részen kívül és kockás commisio papiros s jegyzésekre szolgáló tiszta papirost is tartalmaz. Hirdetéseit közt pedig megtalálja a gazda azon forrásokat, melyekből szükségleteit meritheti.

Ára a 3-szori papírdrágulás dacára is a régi 2 K 80 fill. (ajánlott küldéssel 3 K 15 fill.), megrendelhető a Gazdasági Lapok kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Kérdés. Kappanozás.

A fiatal kakasokat ki szokták herélni s ezen művelettel — úgy mondják mütéttel — alaposan megkinozzák szegény párákat. Nem lehetne-e más uton-módon elérni azt, hogy kinzás nélkül is jó, porhanyó, izletes húst szolgáltatassanak a kakasok? Előre közönet a felvilágosításért.

F. Zs.

Felelet. Alsónyilásu kaptár átalakítása című kérdésre.

Kérdésttevő nem írta meg, hogy milyen kaptárjai vannak, melyeket felsónyilásuakká szeretne átalakítani. Ha országos egyesületi kaptárakban tart méhet, ezek átalakítását nem merem nyugodt lélekkel ajánlani. Inkább tőrjük meg a két rosszat együtt, semhogy a felső nyílás nyújtotta előnyökért méhesaládaink létét veszélyeztessük. A felső kijáróra ugyanis nagyon ráillik a népies mondás: szabónak méreg, kovácsra orvosság. A felső kijáró remek, nagy öblös kaptáraknál, kockázatos dolog a szűk és minden tekintetben kicsiny, országos egyesületinél. A felső kijáró csakis olyan kaptáron felel meg, a melybe akkora keretek jának, hogy az azokon levő mézszkoszoru elegendő a méhesalád áttelelésére. Ezt éppenséggel nem mondhatjuk el az egyleti kis keretekről s mivel a méhek minden esetben a kijáró körül alkotják meg a téli fészket, az egyleti kaptárban a méz egy része a fészkek alatt foglal helyet. A méhesalád azonban téli fogyasztás közben mindig alólról felfelé halad, lefelé sohasem s így megtörténhetné, hogy az orsz. egyesületi kaptárban a méz-készlet dacára is éhen pusztul a méhesalád. Nagyobb, öblösebb kaptárakat tavasztól őszig bármikor átalakíthatjuk. Az összes kereteket kiveszedve, a kaptárt megfordítjuk, a küszöb deszkát, mely ily módon a kijáró fölé kerül, alája szögezzük, megigazítjuk a keretléczeket s berakjuk a kereteket és pedig az alsó sort fölültre, a középső most is a közepén marad, a felső pedig alulra kerül. A méhek az új kijárást hamarosan megszokják. Lehet kasokon is feljebb kijárót nyitni, ha a kas elég széles s nem végződik csucsban, tehát henger alakú. Itt az új kijárót késsel egyszerűen kivágjuk s az alsót sárral betapasztjuk.

Balogh Bálint.

A baromfitenyésztés fontossága. Minden apró háziállat tenyésztése, a melynek szaporodásához és fejlődéséhez rövid idő szükséges, rendkívüli fontosságra tett szert a háboru következtében, mert ezekkel kell pótolnunk a nagy állatokban naprólnapra érezhetőbben mutatkozó hiányt. Minden uton oda kell tehát törekednünk, hogy baromfiállományunkat megsza- porítsuk. E tekintetben igen nagy szerepet játszik a kifogástalan teletetés, vagyis a helyes takarmányozás és a jó telelőhelyiség. Főtt burgonyával és hozzákevert korpával, azonkívül szemes eleséggel is kell táplálni a baromfit és pedig nem egyedül tengerivel, mert ettől elzsirosodik és rossz tojó lesz, hanem a tengeri mellett vegyesen árpával és zabbal is. Nagyon fontos, hogy az istálló elegendő meleg legyen, mert különben nagyon későn kezd tojni és kotlani a tyúk. Legjobb az olyan baromfiól, a melyet a nagy állatok istállójától csak egy léczkerítés választ el és így onnan meleget kap. Ha ez nem lehetséges, akkor a hideg baromfiólat fél méter vastag istállótrágyával kell beteregetni, a me-

* Az amerikai szerző eme nézete talán megáll a hidegvérű lovakra nézve, de a melegvérű lónál és főképp a telivérűnél van abban valami, a mit egy kitűnő tenyésztőtől hallottam egyszer, hogy a ki a loismeretre nem született, az azt semmiféle akadémián sem fogja megtanulni.

lyet a tél folyamán kétszer-háromszor meg kell frissíteni.

A vadgesztenye értékesítése. Nálunk a vadgesztenyét csak ritka esetekben gyűjtik össze s használják takarmányozási czélokra. Minthogy a vadgesztenye körülbelül 28—30% tiszta keményítőt tartalmaz, az megfelelő feldolgozás után takarmányozási czélokra is használható. A németek már régen felismerték a vadgesztenyének ezt a fontosságát és az érdekelt-ség körében mozgalom indult meg, hogy Németországban a vadgesztenye szedése szerveztes-sék a végből, hogy nagyobb quantumok kerüljenek feldolgozásra.

Személyi hírek. A földművelésügyi miniszter az Országos Gazdasági Munkáspénztár tiszti személyzetének létszámában Szeidl Tivadár pénztári tisztelet pénztári főtitkárrá kinevezte.

Az állattartás érdeke. Nagybecskerekéről jelentik: A Torontálmegyei Gazdasági Egyesület fölterjesztést intézett a kormányhoz, melyben azt kéri, hogy Torontálmegyében legalább 100.000 q tengeri oldassék föl a zár alól, mert különben a megye sertésenyésztése katasztrófa elé kerül.

A hus olcsóbbodása. A múlt héten több vidéki várostól kaptunk jelentést, a melyben közölték velünk, hogy úgy a sertés-, mint pedig a marhahus ára kg.-ként egészen 1 K-val olcsóbbodott. Ezeket a híreket nem akartuk közölni, mert azt hittük, hogy csak szórványos esetekről van szó, most azonban Kolozsvárról írják, hogy az ottani sertésvásáron a kövér sertés ára élősúlyban kg.-ként 1 K-val csökkent és jelentékeny kínálat mellett 3:60 K-nán állapodtak meg az árak. Csikszeredáról viszont azt jelentik, hogy ott 2:80 K-nára hanyatlott a marhahus ára. Igaz, hogy ezzel szemben viszont Hunyadmegyében még nyoma is alig van az olcsóbbodásnak, bár Romániából szintén hozhatnak be marhát. Ezeket a híreket már mégis megemlítjük, mert nem lehetetlen, hogy valamelyes javulásnak a tünetei. — Marosvásárhelyről írják, hogy a sertéshus 4:80 K-ra, Parajdon pedig 4 K-ra mérseklődött. Veszprémből írják, hogy folyó hó 20-tól kezdve leszállította a város a saját üzemeiben árusított hus- és szalonnáneműk árát a következőleg: Elsőrendű sertéshus ára kg.-ként 5 K, másodrendű sertéshus ára 4:80 K, hárj kg.-ként 6:80 K, szalonna kg.-ként 6:60 K, bélzsir kg.-ként 4 K, máj kg.-ként 2:40 K, vese-velő kg.-ként 1 K, tüdő, sziv, nyelv kg.-ként 2:40 K. Egész sertések a városi sertéshizláló élősúlyban, 12 órai koplalás után, csakis városi lakosoknak kg.-ként 4:90 K-ért ad el.

Állami tenyész bikák árverése. A mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtok szimmentháli tenyészetéből származó 39 drb és 1/4 éves tenyészbika és Svájc-ból importált 27 db 1 1/2-éves tenyészbika Mezőhegyesen folyó évi deczember 15-én délelőtt 10 órakor kezdődő nyilvános szóbeli árverésen készpénzfizetés mellett el fog adatni.

Svájcz állatkivittele. A háboru fokozottabb mértékben készítette a svájci gazdákat állataik eladására. Svájcz alpesei és a gazdag legelők ugyanis bőséges táplálkozást biztosítanak a marhának — nyáron, mivel szemben a téli takarmányellátást mindig behozatal útján kellett fedezni. Jelenleg a takarmányt importáló államok maguk is csak a termés gazdaságos föl-osztásával győzik a jelentkező belföldi igényeket kielégíteni s a svájci gazdák a takarmányhiány következtében kénytelenek megalkudni a helyzettel, a mi a nagyobb kínálat eredménye gyanánt az állatarban is kifejezésre jut. Az ottani gazdaérdekltség részéről méltánnyalással fogadták a szövetségi tanács segítő intézkedését, mellyel az állatvitelt szabaddá tette. Az ebben rejlé hasznot mi is élvezzük, a mennyiben a földművelésügyi miniszter közvetítése révén eddig is nagyon sok svájci állat került a magyar városok fogyasztóihoz és az állattartók birtokába. Min-

denesetre a földművelésügyi kormány dícséretes élelslátására és gyakorlati gondolkodására vall, hogy támogatásával sikerült a fölfrissítésre igazán ráutalt magyar állományt olcsó tenyészfa-jokkal szaporítani.

Zürichi tudósítás alapján alkalmuk van a jelenlegi svájci haszon- és tenyészállatokról pontos adatokat adni. Megjegyezzük, hogy az alant következő árjegyzés felső-svájci városokra vonatkozik, vágóhidon vagy vasuti állomáson átvéve. Haszonállatok árjegyzése drb.-ként ez: Fiatal, nehéz tejelő tehén 850—960 frank; fiatal, könnyebb tejelő tehén 700—800 frank; öreg nehéz tejelő tehén 700—850 frank, öreg könnyű tejelő tehén 500—650 frank; vemhes szarvasmarha 700—800 frank; malacz páronként 50—65 frank. Vágóállat élősúlyban 100 kg.-ként a következőképp jegyezz: hizott ökör és marha 145—150, kivételesen 152 frank; jól táplált vágó-ökör és marha 130—135, esetleg 138 frank; zsiros fiatal tehén 125—130 frank, fiatal tehén 90—115 frank; tenyészbika, leölésre való 120—128, kivételesen 133 frank; prima hizott borjú 175—185—190 frank; lussertés 195—200—205 frank; végül zsirsertés 200—205—210 frank.

Gyapjubehozatal. A délvidéki határme-gyékéből jelentik, hogy a legutóbbi időben Bulgáriából és Bulgárián keresztül napról-napra nagyobb mennyiségben érkezik finom minőségű keleti gyapju, mely csak kis részben marad az ottani piacokon, nagyobb részben tovább szállítják az országba.

A disznózsir, szalonna és sertéshus legmagasabb ára. Most tették közzé a disznózsir, szalonna és sertéshus legmagasabb árának megállapítására vonatkozó rendeletet. E szerint:

Mindennemű disznózsirért (olvasztott disznózsirért, hájért és egyéb olvasztatlan nyers disznózsirért), valamint a friss nyers szalonnáért e cikk termelőjével történő forgalomban követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve q.-ként (100 kg.) tiszta súlyra

deczember hó 16. napjától 1916 január hó 15. napjáig bezárólag: az olvasztott disznózsir tekintetében 700 K-ban; a hárj és egyéb olvasztatlan nyers disznózsir tekintetében 620 K-ban; január hó 16. napjától február hó 15. napjáig bezárólag: az olvasztott disznózsir tekintetében 650 K-ban; a hárj és egyéb olvasztatlan nyers disznózsir tekintetében 610 K-ban; a friss szalonna tekintetében 590 K-ban; február hó 16. napjától márczius hó 15. napjáig: az olvasztott disznózsir tekintetében 600 K-ban; a hárj és egyéb olvasztatlan nyers disznózsir tekintetében 560 K-ban; a friss nyers szalonna tekintetében 540 K-ban; márczius hó 16. napja utáni időben: az olvasztott disznózsir tekintetében 550 K-ban; a hárj és egyéb olvasztatlan nyers disznózsir tekintetében 510 K-ban; a friss szalonna tekintetében 490 K-ban állapítatik meg.

A friss sertéshusnak úgy szalonnával, mint szalonna nélkül félsertésenkinti (fejvel és lábval számított) legmagasabb árát a zsir, szalonna és sertéshus legmagasabb árának figyelembevételével állapítják meg. Ugyanezen hatóságok s ugyanúgy állapítják meg az elkészített (sózott, füstölt, paprikás, főzött, abált és csemege) szalonnaféléknek, valamint az összes sertéshus-készítményeknek az e cikk termelőivel való forgalomra érvényes árait is. A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árakat, melyek magukban foglalják a rakodóállomáshoz történő szállítási költségeit is, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett eladás esetére kell érteni. A jelen rendeletben meghatározott fogyasztási cikkeknek a közvetlen fogyasztás céljaira szolgáló (kiskereskedelmi) forgalomban történő árusítása esetében érvényes legmagasabb árakat hatóságilag állapítják meg. Ezeket az árakat a zsiridőszakok szerint különböztetve és pedig a zsir, szalonna és sertéshus megállapított árához hasonló esökkenéssel kell megállapítani. Az árak maximálását deczember hó 16-ig el kell végezni és közhírré tenni. Az árakat a belügy-miniszter felülvizsgálhatja és megváltoztathatja.

A minisztériumnak egy másik, szintén ez alkalommal közzétett rendelete szerint zsirt, szalonnát és sertéshust a magyar állam területéről a külföldre csak igazolvánnyal lehet szállítani; az igazolványokat az Országos Gazdasági Bizottság állítja ki.

Baromfi- és rizsbehozatal Bulgáriából. Egy wieni lap jelentése szerint nagyobb alaptőkével részvénytársaságot alapítanak Budapestben, mely részvénytársaság Bulgária rizs- és aprómarhaállomány-fölöslegének behozatalával akar foglalkozni.

A hadbavonult tógazdasági alkalmazottaknak az őszi lehalászások idejére leendő időleges szabadságolása, illetőleg felmentése iránt az országos Halászáti Egyesület a földművelésügyi miniszter útján kérelmet intézett a honvédelmi miniszterhez. Ennek a kérelemnek az elintézéséül a honvédelmi miniszter a szeptemberi rendeletével engedélyezett három havi felmentést, különös tekintettel a haltenyésztéshez, az őszi lehalászásához és a halhusnak piacrahozatalához fűződő fontos érdekekre, kiterjesztette a halászokra (halászmesterek, halászegedek, halászmunkások és halastógazdaságok alkalmazottjai). Utasította a honvédelmi miniszter a parancsnokságokat, hogy a felmentések iránt előterjesztett javaslatokat, a katonai érdekek megóvása mellett, a lehető legmértányosabban intézzék el, tekintettel arra, hogy azok fontos közgazdasági érdekek megóvását, a mezőgazdasági és ipari üzemek zavartalan fenntartását czélozzák.

Az állati betegségek összegezése november hó 28-án.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapot-hoz képest			
	közéeg	udvar	közéeg	udvar	közéeg	udvar
Lépfene	77	95	—	—	12	17
Veszétség	277	280	—	—	11	15
Takonykór	37	54	3	3	—	—
Ragadós száj- és kö-römfájás	405	2745	—	—	178	19
Juhhimlő	9	9	—	—	—	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	1	3	—	—	—	—
Rühkór	195	379	—	—	37	—
Bivalyész	41	79	—	—	6	3
Sertésorbáncz	68	166	—	—	—	13
Sertésvész	481	1855	—	—	23	185

Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.

Url Rezső bizományos, VIII., Népszínház-utca 22. Eredeti üdösítés 1915. november 30.

Ár élősúlyban 4% engedmény.

Vészen átment	60—100 kg.	III.	500—580
" " " "	100—120	"	580—600
" " " "	120—180	"	500—500
" " " "	180—200	"	500—500
Vészen át nem ment	60—100	"	440—560
" " " "	100—120	"	500—500
" " " "	120—180	"	560—580
" " " "	180—200	"	580—580

Irányzat: lángha.

Budapesti vágómarhavásár.

Hivatalos jelentés.	1915. deczember 2.		
Felhajtás és árak:	I.	II.	III.
225 Bika	230—265	—	150—228
479 Magyar hizott ökör	250—270	—	290—268 150—198
1195 Tarka hizott ökör	270—300	—	210—248 160—208
— Magyar legelőmarha	190—230	—	140—188
— Boszniai ökör	—	—	—
184 Magyar tehén	—	—	130—220
1465 Tarka tehén	—	—	130—260
11 Bivaly	—	—	—
3 Növendékmárha	—	—	—

3562 Eladatlan 1295.

A felhajtás 83 darabbal több volt a multhetinél. Irányzat lángha, árak 20—50 K-val esökkenek.

Budapesti szurómarhavásár.

Hivatalos jelentés.	1915. november 30.			
Felhajtás és árak:	I.	II.	III.	IV.
71 Magyar élő borjú	240—260	270—290	200—230	—
— Magyar élő borjú	—	—	—	—
— Galicziai borjú	—	—	—	—
— Öltött bárány párja	—	—	—	—
5 Ragott borjú	110—140	—	—	—
— Élő bárány párja	—	—	—	—
— Öltött göbőlye	—	—	—	—
— Eladatlan.	—	—	—	—

Irányzat lángha, az árak kg.-kint 6—10 fill.-rel hanyatlottak.

Vásári jelentés: Budapestben, 1915. évi decz. hó 2-án tartott heti lóvásárról. A vásári forgalom lángha.

Jegyzetelt jobb minőségű lovakból:	Fel-hajtás	Eladott	Árak kor.-ban
a) hátsó	6	—	—
b) könnyebb kocsi (júker stb.)	33	5	580 760
c) nehezebb kocsi (hintó)	20	8	800 920
d) igás kocsi (nehéz nyugoti faj)	45	7	1000 3000
e) könnyű	136	16	460 640
II. Közép minőségű lovakból:			
a) nehezebb félék (fuvaros ló stb.)	17	14	150 300
b) könnyebb félék (parasztló stb.)	25	22	320 520
III. Alarendelt minőségű lovakból:	107	96	64 510
Összesen	389	168	—

Székesfővárosi vágóra vásároltatott 51 darab, 2. Wien-i vágóra vásároltatott 58 drb. 3. Tulajdonjogra gyanus ló lefoglaltatott. — a Ragályos betegségre gyanus ló lefoglaltatott — 5. Takonykór miatt a gypmesterhez küldetett — drb.

mogyi partja rovására terjedt el vize messze mostani határvonalától délnek, be a jelenlegi szárazföld mélyedéseiben, sok szigetet képezvén ott, ahol a felületes szemlélő ilyennek voltát nem is sejtjé.

Fonyódra vonatkozólag az Eggenberger-féle utikönyvek „A Balaton és vidéke” című füzetében a Balaton kiterjedését illetőleg csak onnyi áll: „Fonyód is régi multra tekinthet vissza. Már Szent István előtt erősség volt s a somogyi pogány vezér, Koppány fonyódi várában sokáig ellentállt a királyságnak. A hegyet akkor még a Balaton vette körül.”

Ugy látszik, hogy a Balaton a jelenlegi gróf Zichy Béla-teleptől kezdve került meg a fonyódi hegy kettős kupját, a legnagyobb szélességét a fonyód-kaposvári helyi érdekű vasut mentén érte el s Boglár és Szemes községek határában fordult csak vissza mostani medrébe, csak ezen a helyen kb. 40 ezerhold kiterjedésű lápot hagyván hátra, tengert képezve a

földalatti fölszivárgásai következtében ismét víz alá kerül.”

A 90-es évek elején azonban a kaposvári béruradalom élére kerül (a kisbéri állami ménesbirtoki igazgatói állását otthagya) a hirneves és kitűnő: Renner Gusztáv, a ki nyugateurópai gazdaszemével fölismeri ezen kérdés tarthatatlanságát és a lecsapolási munkáknak kellő propagandát indít, hathatósan támogatva: Huchthausen Vilmos a gróf Hunyadi-féle kéthelyi uradalom főtisztjétől és Péch Béla akkori kulturmérnök agilitása által kiviszi, hogy a láptulajdonosok érdekeltségei »nagyberek lecsapoló társulatot« alakítanak 1894-ben és a kulturmérnökség a 16,943. 1417/1600. k. hold »bozótot« fölméri, a lecsapolási műszaki terveket elkészíti és a költségeket megállapítja. Az új társulatban »nyugati« és »keleti bozót« érdekeltsége tömörül és az árterület a 9 nagybirtokos között következésképpen lesz megállapítva:

övesatorna által lesznek összegyűjtendőek és természetes eséssel a Balatonba vezetendőek, a mélyebb fekvésű »belső berek« vizei pedig belvizcsatorna hálózattal lesznek összegyűjtendőek és vizátemelő szivattyuval lesznek a Balatonba „átdobandók».

Mint Paulinyi János felügyelő írja: A balatoni Nagyberek Lecsapoló Társulat hosszú gondolkodás után végre 1904. évi szeptember havában megtartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy a kulturmérnökség szép tervét magáévá teszi és amint az övesatorna megépítéséhez szükséges 800,000 koronás 50 éves törlesztéses kölcsönt megszerzi, a külvizmunkákat megkezd, mely munkákat ma már készen is van és annak a társulat — különösen az övesatorna körüli — tagjai igen szép hasznát látják.

A belvizrendezés felett a társulat csak 1910. évben határozott és az ehhez szükséges 700,000 koronás szintén 50 éves törlesztéses kölcsön felvétele után 1911-ben hozzáfogott a Mária-

63. ábra. A máriatelepi szivattyúház a belvizlevezető főcsatornánál, a háttérben a Balaton partja.

64. A belvizlevezetőcsatornának összetörődése négy oldalról. Elöl Soóky Jenő uradalmi intéző, a háttérben a nagyberek.

régi időben, ott, hol ma falvak állnak és vasut vonul végig.”

Ez a fonyódi ugynevezett „Nagyberek”, mely azonban ma már kisebb — mintegy 17.000 k. hold — területet foglal „csak” el. Ezen berek (láp) a legnagyobb és a lecsapolási munkálatok legelőbb is itt kezdődtek meg (A másik: a Boglár és Fonyód között elterülő „Csehi-ordai berek” lecsapolásáról később lesz pár sorban szó.)

A „Nagyberek” a Balaton mellett keletnek, Fonyódnál kezdődik (a fonyód-kaposvári h. é. vasut vonala mellett) és Balatonkeresztúrnál végződik, majd délnek messze benyúlik Kéthely, Tótszent-Pál, Táská, Buzsák községekbe, egész Öreglak határáig és hosszukás négyszöget képez. A jelzett határok által bezárt terület már évszázadok óta az év legnagyobb részében víz alatt állt és csak sást, nádat termelt, csak száraz nyáron apadt meg a víz egy részén úgy, hogy a széleket „ugy-ahogy”, mint Paulinyi János, a lengyeltóti grófi uradalom szivesmodoru felügyelője, szives volt velem közölni — és egyéb adatokat is rendelkezésemre bocsájtani — legeltetni lehetett.

A nagykiterjedésű hasznavehetetlen terület kilencz-tizedrésze nagybirtokosok tulajdonában van, kik már a mult század hatvanas éveiben több-kisebb társulattá alakultak, hogy a területet csatornázás által lecsapolják és használhatóvá átalakítsák. A csatornázás azonban nem vezetett eredményre, mivel a Nagyberek vízállása a Balaton vizével egyszinten van, tehát a berek vizét a Balatonba elvezetni nem lehetett.

A sikertelenség elvette a tulajdonosok kedvét a további költségektől annál is inkább — mert mint egyik kulturmérnökli közleményben olvasom — „a balatoni »bozótok« (berkek-lápok) lecsapolásának hosszú ideig azon hit volt a megakadályozója, hogy a lecsapolt terület a Balaton

65. Typikus nagyberekli láp képe a lengyeltóti uradalomban, Mocsárfolt, benne Carexzsombékkal. A háttérben a tőzegbriket gépháza és szárítópajták láthatók.

	nyugati bozót		keleti bozót		egyesülve öszs.	
	k. hold	□-öl	k. hold	□-öl	k. hold	□-öl
1. herczeg Festetich Tasziló	1194	1126	—	—	1194	1126
2. gróf Hunyady József	3478	395	—	—	3478	395
3. herczeg Esterházy Miklós	2350	220	—	—	2350	220
4. gróf Széchenyi Andor Pál	2615	941	—	—	2615	941
5. gróf Zichy Béla	1327	316	1287	1400	2615	116
6. Kund Gusztáv	882	116	—	—	882	116
7. Jankovich Bésán Gyula	1903	840	1226	300	3129	1140
8. gróf Széchenyi Imre örök.	430	331	—	—	430	331
9. tőszegi Freund F.	—	—	248	292	248	992
Összesen	14181	1085	2762	392	16943	1417

A kulturmérnöki terv szerint a természetes lecsapolással combinált mesterséges lecsapolás lett alapulvéve úgy, hogy a külvizek egy

telepnél létesített nagy szivattyutelep felépítéséhez, melyben két darab 80 lóerős szivógáz motor egy-egy 80 cm. átméretű körszivattyut tart működésben. A társulat gondoskodik arról, hogy minden birtokos kapjon egy-egy belviz szivócsatornát, a mely a területet nagyjában vízmentesíti is. A mennyiben ezt az egyes birtokosok elégségesnek nem tapasztalják vagy tartják, úgy jogukban áll mindeniknek saját belátása szerint saját költségén bármilyen levezető csatornahálózatot készíteni.

Egy kath. hold lecsapolása a társulatnak 109 koronába kerül, ezt 50 éves törlesztéses földhitelintézeti kölcsönrel fődözik. Eddig már 1.500,000 korona teher van, de még tovább is szükséges lesz vagy félmillió korona — mint Paulinyi felügyelő hiszi — sőt, ha az esős idők tovább tartanak, úgy — még sokkal több. A tagok a lecsapolási munkálatok alatt külön fönntartási költséget nem fizetnek, hanem az is a fölvett kölcsön köréből lesz addig fizetve, míg az benne tart.

Nagyon helyes az, hogy Keresztúrnál és Mária-telepnél levő szivattyutelepeken levő zsilipek a szivattyuzás lassítása vagy szüneteltetése esetén a vizet visszatartják, a csatornák vizét megduzzasztják, nehogy szárazság idején a lecsapolás túl radikálissá váljék és a terület kiszáradjon. Németországban járva több felől hallottam, hogy az ily tőzegterületek lecsapolásánál egypár helyen tullóttek a czélon, tulságosan kiszáritották a lápot és a lecsapolt terület teljesen szárazzá válva: rosszabb lett, mint ezelőtt volt. A tőzegnek ugyanis bizonyos fokú általajnedveség jelenléte feltétlenül szükséges, hogy termőképes maradjon, különben ha kiszárad úgy vagy porszerűvé válik, a mit a szél is elhord, vagy oly szárazzá válik az alsóbb rétegeiben is, hogy benne a növény megélni nem képes, illetve

a tulságos laza, morzsalékos (korpaszerű) sztruktúra miatt a tőzeg *alkalmatlan* lesz növények termesztésére.

A mint Fonyódon láttam, a nyári szárazság idején a szivattyúzás kérdése magától is »szabályozódik«. A lápi berkekről jövő víz ugyanis a humusz savaktól és a tőzeg kilugzódásából sötétbarna színű, mely a Balaton vizét messze megfesti (mint az Északi tengeren Helgoland vöröszínű partjaitól egy-egy vihar után a tenger messze távolságban téglavörös színűvé válik) és a fürdőző közönség panaszaira ad okot. Így azután a nyári fürdőszáon alatt bizony — erre való tekintettel — a szivattyutelepnek igen »csinján« szabad csak dolgozni.

Aszivattyú fölépítésével egyidejűleg készül a belvizet összefoglaló gyűjtőcsatornahálózat, melynek elkészülte és működésének befejezte után a társulat tagjai igen szép, eddig ugyszólván hasznavehetetlen területhez fognak jutni, melynek nagyrészt egyelőre csak legelőnek, egy kisebb részét rétnek és egy nagyon keveset szántóföldnek fognak használni; de évek múlva, ha az e területen levő tőzeg *kiaknázatik*, vagy pedig miután állandóan szárazon lesz tartva: idővel a tőzeg elporlódva humuszszá alakul át, a terület *legnagyobb részéből szántóföld remélhető*.

A talaj felszínén ugyanis a víz lecsapolása vagy szintjének lejjebbállítását után igen szép tőzegkorhadványból keletkezett sekély humuszréteg van, ez alatt pedig majdnem mindenütt átlagban egy méter (de helyenként van 3 méter vastag is) vastag, szép sárgásbarna színű, eléggé rostos tőzegréteget találtak. Ezen tőzegréteg alatt 15—20 cm. vastag érdes, szürke homok, ez alatt pedig vízátnemesztő szikes szürke agyagréteg van.

A lecsapolás haszna tehát nemcsak abban mutatkozik, hogy az addig hasznavehetetlen területet — mint rétet, legelőt, részben, mint szántóföldet — hasznatható kulturterületté változtatják át, hanem abban is, hogy a másutt nagy értéket képviselő, de nálunk még kellőleg nem értékelt és becsült: tőzeg kiaknázása válik lehetővé.

A Nagyberék példáján felbuzdulva másik somogyi három kisebb társulat is és pedig a *zardavári*, *lelle-szemesi* és a *szántódi* lecsapoló társulatok hozzáfogtak a háboru előtti időben a Nagyberék lecsapolásának mintája szerinti vízmentesítéshez. A *kisbalatoni* lecsapoló társulat is a közel jövőben szándékozott hozzáfogni a lecsapolás előmunkálataihoz. Sajnos, a kitört háboru ezen fontos kultur munkákat hátravetette.

Boglár és Fonyód között a vasutvonalról jól láthatjuk a »Csehi-ordai berek« vad vizeit és sás bozóttjait. Ezen berek Csehi, Orda és Fonyód somogy megyei községek határában terül el és kiterjedése 1785 k. hold 548 négyszögöl. Belőle a legnagyobb rész — 850 k. hold — gróf Jankovich Tivadáré, ki 1910-ben elhatározta, hogy a lecsapolási munkálatokat megkezdi. Később a pécsi kir. kulturmérnöki hivatal buzgólkodására

a többi berekbirtokosok bevonásával megalakult a »Zardavári bereklecsapoló társulat«, melyben a lecsapolandó terület — a kulturmérnökség által kidolgozott tervek szerint — 57.6 százaléka gróf Jankovich Tivadarra, 23.46 százaléka tőszögi Freund Henrikre, 11.41 százaléka Basch örökösökre, 4.14 százaléka gróf Zichy Bélára és 3.33 százaléka falusi egyes kisgazdákra csik. A lecsapolás hasonló kivitellel megy végbe, mint a szomszédos »Nagyberéknél«, a munkák már 1911. év óta folynak, egy 50 lóerős szivógázmotoros centrifugális szivattyutelep 3 darab egyenkint 300 milliméteres szivócsővel dobja át a belvizlevezető csatornából a vizet a Balatonba 2.5 m. emelőmagasságon át. A lecsapolás költségei 175 000 koronára irányoztatak elő.

Mint Pohl Béla kir. mérnök írja:

A balatoni bozótok lecsapolásának hosszú ideig az a hit volt a megakadályozója, hogy a lecsapolt terület a Balaton földalatti fölszivárgásai következtében ismét víz alá kerül. Ez volt az első alkalom, hogy ezt a balhiedelmet kézzel foghatóan, illetőleg szemmel láthatóan megcáfoltattuk.

A gróf Jankovich-féle bereken végrehajtott munkálat kedvező hatása azonnal jelentkezett. A bozótszéleken, ott a hol tavasszal még a vízszárnyasok ezrei tanyáztak, az őszi mezőgazdasági munka idején már vigan pattogott az eke után haladó béres gyerek ostroma. A bozót belsőjében pedig lázas sietséggel fogtak hozzá a helyenként 2.00 m. vastag tőzeg kitermeléséhez. A kedvező eredmény a szomszéd birtokosok eddig kételkedő gazdaközönségét is csakhamar meggyőzte a munka s a vele járó tőkebefektetés üdvös voltáról. Kérték tehát annak oly módon való kiterjesztését, hogy társulati keretekben végrehajtván az ő területeik is lecsapolhatók legyenek.

Igy alakult át a csehi—ordai bereklecsapolás »Zardavári berek-lecsapoló társulattá«, a mely alakuló közgyűlését 1911-ben tartotta meg.

Remélhető, hogy a véres háboru lezajlása után ezen hasznos kultur munkák ismét megindulnak és kevesbedni fognak nálunk is azok a földterületek, melyek ma minden haszon nélkül terpeszkednek el a culturföldek között, mint *fekélyek* egy egészséges testen.

A naspolya.

(Egyszermind felelet a »Naspolya mint törpefa« című kérdésre.)

Gazdasági szempontból a naspolya, *Mespilus germanica* (vagy *lasponya*, sok helyen *noszpolya*) teljesen értéktelen. Nem is igen találjuk nagyobb tömegben, előttem is csak egy svábhelyi nagyobb ültetvény és a szentendrei telepítés ismeretes. Gyümölcsösökben mint közbeeső fát ültetik, mert türi a félárnyéket. Talajban, éghajlatban nem válogatós; a dolomitos hegyoldalon, erdők humuszos talajában, meleg homokban egyaránt meghozza termését. Eredeti hazája a Kaukázus és Perzsia, azonban Európa középső- és déli részein tenyésztve is, vadon is

előfordul. Termése révén az almafélék csoportjába osztották a pomologusok, míg a növényvilág kutatói még ma is vitába erednek, eldöntendő, hogy a *lasponya* önálló növény családot alkot-e? Még nem is olyan régen a galagonyát is a naspolyához sorolták, a miről egyébiránt ez utóbbinak tudományos neve is bizonyosságot tesz (*Mespilus pyracantha*).

Gyenge növekedésű fa, gyakrabban 4—6 m. magas cserje. Vadon előforduló példányai tövisesek, tenyésztett példányai azonban tövistelenek. Szaporítani lehet magról vagy oltás által; a mennyiben magvai az elvetés után következő második esztendőben kelnek ki s akkor is eléggé hiányosan, ez a szaporítási mód ritkábban nyer alkalmazást. Ha ivartalan uton szaporítjuk, akkor alanyul első sorban saját magcsemetőit használjuk; de igen jó eredést ad a galagonyára, vadkőitére, vagy birsre történő szemzés vagy oltás. Az előbbi két alanyon magastörzsi fává is nevelhető, míg birsben az amugy is gyenge növekedésű cserje törpe marad. Ugylátszik, hogy szöveti szervezete a galagonyáéval és körtéével megegyezőbb, mert ezekre nemesítve a naspolya nagyobb hideget is elbir minden ártalom nélkül, míg a birsben már érzékenyebb.

Termése fanyar, összehúzó ízű; ezért alárendelt jelentőségű e gyümölcsnem. Említett tulajdonságainál fogva vérhas és hasmenés ellen ajánlják. Gyümölcsét az első nagyobb dér után — midőn már déresipett — lehet leszedni és vagy szalma vagy fagyapot közé rakni, a hol megéri, megszotyósodik és élvezhető. A menyiben május—juniushan virit, a mikor a tavaszi vagy az utófagyok nem tesznek kárt virágjában, rendszeresen meghozza termését. Gyümölcse az éves vesszőből előtörő hajtás végén jelenik meg — akár csak a birsé. Fája igen jó, azonban nem olyan vastagsága, hogy ipari használhatósága szóba jöhetne. Gyümölcsét nem dolgozzák fel, legfeljebb almabor közé keverik, hogy ennek csersav tartalmát fokozza.

Metszeni nem szükséges, már azért sem, mert nem látjuk előre, hogy termését hol fogja hozni. Teljesen elegendő, ha 2—3 évenként eltávolítjuk a felesleges hajtásokat, esetleg nagyobb időközökben — ha termőképessége csökkenőben lenne — megifjítjuk.

Egyetlen tarkalevelű változata érdemes arra, hogy kertünkben helyet adjunk neki, mint egyedül álló (solitair) fának s az a *Mespilus germanica fol. var.*

Gyümölcsészeti szempontból háromféle naspolyát különböztetünk meg és pedig

I. a *magnélkülieket*, melyek azonban igen aprók s ennél fogva a természetét egyáltalában nem érdemlik meg;

II. az *óriási lasponyákat* s végül

III. a *házi naspolyákat*.

Az óriási lasponyák közül a *Hollandi és Francia* óriás érdemel említést; a *Királyi naspolya* és a *Von Nottingham* fajták hasonlóképpen megérdemlik a tovább szaporítást.

Ferenczi Endre.

A világháboru nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével.

Irta: Löherer Andor.

Az angol emissziók az 1914. évben a londoni »stókepiaczon« egy alig képzelt, 12 milliárd korona magasságra emelkedtek, melynek azonban 7.980 milliárdot már a háborus beruházás nyelt el.

Az utolsó 10 évben pedig, vagyis 1905-től 1914-ig a londoni »Economist« szerint az angol pénzpiaczon 51,951,820.800 koronára menő igények jelentkeztek. Ezen tény egymagában Anglia fölényét bizonyítja. És minden fölénye, bámulatos kalmár szervezete daczára, mégis kell hogy félelmetesen önző, könyörtelen hatalmával elmuljon a világ népeiről, mert hiszen már fegyvertársai velünk együtt szenvednek alatta, amiképen ez elől, a hitelműveletek fejezeténél annyira kirívóan domborodik ki, a midőn Anglia áldozatot egyikének sem hoz, hanem csakis »business érdekeit« érvényesíti.

Angliának az 512.5 millió font sterlingre menő, vagyis 12.3 milliárd koronát kitevő kibocsátásaiból esett magára Angliára 8.7 milliárd korona, az angol világrészi gyarmatokra 1.9 milliárd korona s az idegen államokra 1.6 milliárd korona. Ezen 1914. évi kibocsátások az 1912-iki kibocsátásokat 7.2 milliárdal, az 1913. évit pedig 7.8 milliárdal mutták felül.

A szövetséges államok ellenszolgáltatásai, a fegyveres erőn kívül, a valutájukat biztosító aranytartákoknak Londonba való szállítására is kiterjedtek, de Anglia valamennyinek csak *előlegeket nyújt*. Mindezek daczára 1915 aug. 18-án már utólérte végzete, mert az angol valuta hanyatlása beállott: Amerikában az angol valuta három és fél czenittel hanyatlott s diszársziója már túlhaladta a négy százalékot! Anglia így egy amerikai kölcsön fövételével akar operálni.

Igy vélik az angol valuta további hanyatlását meggátolni. Ez Anglia pénzügyi elgyengülésének első bizonyítéka. Az első szélütés jelentkezett a vérbő Anglián. Az anglia által megindított irtó háboru tehát máris magát Angliát, világhatalmát kezdette ki és Amerikának válik hasznára, hogy

örökébe más vetélytársa lépjen . . . Ezen valuta áresése a prair futótűzéhez hasonlít, amely feltartóztatlanul terjed szét. És ugyanakkor bombázták a német léghajók az angolok City-t! Rést lőttek a németek rajta.

Az aranyketrecz mögé bujt tigris odújában megbesült.

Anglia, a kalmár, a business mester, jól tudja, hogy Oroszország pénzügyileg ki van merülve, bankprése már elkopott, az adók a lehetőségig fel vannak srófolva. Franciaország sem bír Oroszországnak segítségére lenni s eddigi követeléseinek törlesztését Oroszország gabona szállításától várja s Franciaország már maga is hitelre szorul, mert amikor a háboru kitöréséig is 10 milliárd papíros pénzt nyomtatott, újra 2 milliárd frank kölcsönt kellett felvennie.

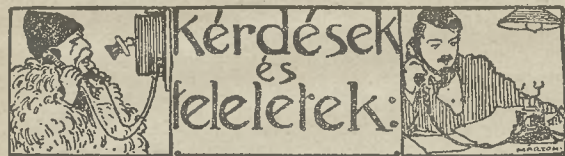
Mindent összevetve, Anglia semlegességének elhagyása, vagyis a háboru 1914 deczember 31-ig 48 milliárd koronába kerülhetett.

Angliának ezekben változt óriási hadi kiadásai, de főleg világkereskedelmének időleges megbénulása is nagy, igen nagy terheket vont maga után, amelyeket azonban nem a City szivtelne milliomosai fognak viselni, hanem a melyeket a City érdekeit szolgáló angol kormány a szegénységben és munkanélküliségben sinlódó munkáselemekre fog áthárítani, amiként a hadikötelezettség behozatalánál is hasonló törekvést látunk, amikor maga az angol nép tulajdonképpen része ki van zárva mindama földi javak élvezetéből, a mit az angol imperializmus a mérhetetlen kincsekben, óriási jövedelmekben és az egész világot ellátó óriási tőkékben a kiváltságosoknak biztosított.

A világháboru felidézésével a régi állapotokat is megbolygatta az angol kormány — és így lehetetlennek látszik, hogy az új és óriási háborus terhek viselésé ellen, az eddig is csak épen a szükös megélhetésre szorított milliói a munkástömegeknek minden ellenvetés és forrongás nélkül viseljék és terheit vállalják. A munkástömegek meg-meguuló sztrájkjai előre vetik árnyékukat s a valódi forrongás sőt a forradalom akkor fog a kincsektől csillogó szigetországban kitörni, amikor nyilvánvalóvá leend, hogy a népre milyen rettenetes terhek nehezdednek.

Szövetkezeti naptár. Igen csinos alakban és változatos tartalommal jelent meg az idén is az Országos Központi Hitelszövetkezet kiadásában s dr. Lippai István szerkesztésében a szövetkezeti naptár. A háborús év eseményeinek ismertetése után dr. Prohászka Ottokár püspök írta a naptárba magas szárnyalású és mély gondolatokkal teli cikket a szövetkezés lelkéről. Utána dr. Balthazár Dezső ref. püspök: A nagy megpróbáltatásról irt nagyszerű cikket. Bernáth István, Förster Aurél, báró Papp Géza és dr. Nagy Emil cikkei szintén különös figyelmet érdemelnek. A mai kor legaktuálisabb gazdasági problémájáról: több termelésről Rubinék Gyula, az OMGE igazgatója írta a naptárba igen érdekes cikket, melyben minden részletre kiterjeszkedő szakszerű utmutatást ad gazdáinknak a többtermelésre nézve. Dr. Zimburg Ervin orsz. felügyelő, Rázsó Imre, dr. Barna Balázs, Bánvart Sándor gazd. akad. tanárok, Rác S., Tóth L., Balogh B., Küzdényi Szilárd, ny. fő mérnök és Kövy J. gazdasági felügyelő cikkei mellett Möricz Zsigmond, Zsoldos László, Tassonyi Ernő és Somlay Károly illusztrált elbeszélései s Garay Ákos és Földes Imre gyönyörű, mély nyomásban reprodukált képei díszítik a naptárt.

Kérdés. Utólagos telepítés a váltón.

Egy hitelezőmnek kitöltött váltót adtam, melyen azonban lakhelyemtől különböző fizetési hely megjelölve nem volt. Most egyszerre azon veszem észre magam, hogy a váltót egy közelfekvő városi bank megóvatoltatta. Az óváskölésből azt látom, hogy a váltó az illető bankhoz van telepítve. Tartozom-e viselni az óvásköléséget?

H. S.

Felelet. Szép chrysanthemum című kérdésre.

Hogy kérdéstevő chrysanthemumjai mért nem fejlődtek kellőképpen, illetve mért nem hoztak szép nagy virágot, annak sokféle oka lehet, a melyet a kérdésben foglal rövid leírás után bajos volna megmondani. A chrysanthemum tápdus, erőteljes földet szeret, de még az ilyenben is gyakran kell öntözni, a mi még hatásosabb, ha víz helyett trágyalével történik. Az árnyékot nem szereti, tehát napfényes helyre kell ültetni, sőt ha augusztus—szeptemberben hűvösebb idő járna, nagyon észszerű a virágok fölé egy melegágy ablakot 4 karóra elhelyezni. Így az üveg összegyűjti a meleget s elmozdítja a virágok kifejlődését. Szabályul kell tekinteni azt is, hogy egy tövön legfeljebb 1—3 virágot hagyjunk meg. Minél kevesebbet hagyunk meg, annál nagyobb lesz az. Nem szabad tehát megtérni, hogy a töv el ágas-bogasodjék. A mellékhatásokat azonnal ki kell csipni. Ha kérdéstevő ezeket a feltételeket betartja, jövőre hatalmas virágokat tüzhözhet a gomblyukába.

Galántai.

Rendelet a lakosságnak életszükségleti cikkekkel való ellátásáról és az árdragító visszaélésekről. A hivatalos lap rendeletet közöl a lakosságnak életszükségleti cikkekkel való ellátásáról és az árdragító visszaélésekről, a melyet kivonatossan a következőkben közlünk:

1. §. A belügyminiszter, valamint a belügyminiszter felhatalmazása alapján az alsóbbfokú közigazgatási hatóság a jelen rendeletben megállapított kivételes intézkedéseket teheti.

2. §. A belügyminiszter a lakosságnak életszük-

ségleti cikkekkel méltányos áron való ellátása végett elrendelheti mindazokat az intézkedéseket, a melyekre a törvények a miniszteriumot feljogosítják.

3. §. Életszükségleti cikkek alatt az ember elsőrendű életszükségleteinek kielégítésére közvetlenül rendelt ingó dolgokat, valamint az ezek előállításához közvetlenül vagy közvetve szükséges ingó dolgokat kell érteni.

4. §. A közigazgatási hatóság a saját hatósága területén levő készletek birtokosait arra kötelezheti, hogy készleteiket a hatóságnál bejelentésük. Aki a készletet más részére tartja őrizetben, arra is kötelezhető, hogy megnevezze azt a személyt, a kit a készlet illet.

5. §. Az életszükségleti cikkek árusítói kötelesek kifüggeszteni a belügyminiszter által megjelölt életszükségleti cikkek árjegyzékét. Az árusító köteles az illető cikket a kifüggesztett árért az ügyletre nem tartozó minden kikötés nélkül a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban szokásos mennyiségben készpénzfizetésért kiszolgáltatni.

6. §. A közigazgatási hatóság az életszükségleti cikkek nézve szakértők közbenjöttét megállapíthatja azt a legmagasabb árt, a melyet az árusítók követelhetnek.

7. §. A közigazgatási hatóság avégből, hogy a lakosságnak életszükségleti cikkekkel ellátása biztossá tételéért, a vásári rendtartásnak egyes rendelkezéseit módosíthatja.

8. §. Az a hatóság, a melynek területén a lakosságnak ellátása nincs biztosítva, a belügyminiszter felhatalmazását kérheti ahhoz, hogy a község a hiányzó cikkeknek beszerzését megfelelően maga biztosítsa.

9. §. A közigazgatási hatóság meghatározott életszükségleti cikkek forgalmának közvetítését szabályozhatja, különösen olyan egyéneket, a kik ily cikkek forgalomba hozatalával iparszerűleg eddig nem foglalkoztak, abból kizárhatja, olyanokat pedig, a kik a forgalomba hozatalnál már eddig is foglalkoztak, arra kötelezheti, hogy üzletüket folytassák.

10. §. A belügyminiszter az életszükségleti cikkek előállításával foglalkozó üzemek tulajdonosait arra kötelezheti, hogy üzemüket folytassák.

11. §. A közigazgatási hatóság bármely személyt, a kinek valamely életszükségleti cikkből a saját szükségletét meghaladó készlete van, arra kötelezheti, hogy készletének meghaladó részét készpénzfizetésért átengedje (hatósági igénybevétel). A törvényhatóság, a melynek területén hiány van, ahhoz a törvényhatósághoz fordulhat, a melynek az illető cikkből feleslege van.

12. §. Azt az árt, a melyet a hatóságilag igénybevett cikkekért fizetni kell, az elsőfokú közigazgatási hatóság szakértők meghallgatása után a beszerzési vagy előállítás (termelési) árnak és használhatóságának figyelembe vételével állapítja meg. Azoknak a cikkeknek átvételi árát, a melyeket a vámkülföldről hoztak be, a beszerzési árak, valamint a költségeknek figyelembe vételével kell megállapítani.

13. §. Azoknak a cikkeknek a tulajdonjoga, a melyeknek birtokosait a hatóság az átengedésre kötelezte, azonnal átmegegy arra, a kinek javára az igénybevétel történt.

14. §. A közigazgatási hatóság kötelezheti az életszükségleti cikkek tulajdonosait, hogy készleteiket azt a részét, a mely szükségletüket meghaladja, forgalomba bocsássák.

15. §. Ha a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el: 1. a ki a hatóság által kívánt adatokat be nem jelenti, a készletet eltitkolja vagy a hatósági ellenőrzést megzavarja; 2. a ki a hatóság rendelkezéseit megszegi; 3. a mezőgazdasági vagy ipari üzem tulajdonosa vagy alkalmazottja, a ki az illető üzemből végzendő munkára kirendelt egyének a kötelezett ellátást ki nem szolgáltatja.

16. §. Kihágást követ el: 1. a ki életszükségleti cikket a hatóságilag megszabott áron felül hoz forgalomba; 2. a ki életszükségleti cikket anélkül, hogy annak forgalombahozatalával hivatászerűleg foglalkoznék, beszerz vagy a hatóság rendelkezése ellenére a forgalomból visszatart; 3. a ki életszükségleti cikkek előállítására szolgáló üzemét a hatóság rendelkezése ellenére korlátozza; 4. a ki életszükségleti cikket szándékosan megsemmisít, használhatatlanná tesz, rendeltetésétől eltérő célra használ fel.

17. §. Kihágást követ el: 1. a ki mást lebeszél arról, hogy életszükségleti cikkeit a vásárra vigye; 2. az az árus, a ki a piacra életszükségleti cikkek szállítását eladót feltartóztatja és tőle a cikkek megveszi; 3. a ki a cikkek a vásár kezdete előtt eladja vagy megveszi; 4. a ki a követelt árnál magasabb árt felajánl; 5. a ki másokat áltérhírek terjesztésével vagy egyéb módon félrevezet.

18. §. Arra a készletre nézve, a melynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elközbánsnak van helye.

19. §. A közigazgatási hatóságoknak a jelen rendelet alapján felmerülő árkérdésekben való támogatása végett állandó árszakértő bizottságok alakíthatók.

20. §. A közigazgatási hatóságok és a rendőri büntető bíróságok a jelen rendelet alá eső ügyekben soronkívül járnak el.

21. §. Ez a rendelet a kivételes intézkedésekről alkotott törvények hatályát nem érinti.

22. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki. Budapest, 1915. évi november hó 23. napján.

Az őszi szántást végző gépezet és fűtők szabadságolása. Az idei kedvezőtlen időjárás folytán elmaradt őszi szántás biztosítása érdekében a földmívelésügyi miniszter — egyetértőleg a hadügy és honvédelmi miniszte-

rekkel — a főispánok útján értesítette az ország gazdaközönségét, hogy a gőzekénél és motorékénél dolgozó mindama gépészek és fűtők, a kik valamely hadügyminiszteri vagy honvédelmi miniszteri rendelet alapján, valamint a cs. és kir. katonai parancsnokságok és honvédkerületi parancsnokságok által szabadságoltattak, a szabadságuk lejártá után is további intézkedésig szabadságolási helyükön maradhatnak.

A szeszfőzés korlátozása. A hivatalos lap mai számában megjelent rendelet szerint a szeptember 8 án kelt korlátozó rendeletet a következővel egészíti ki:

A cukorrépából (répafejekből) készült czeffre az egyéb szeszgyártó alapanyagokból (tengeriből, burgonyából stb.) készített czeffrel együttesen is lepárolható abban az esetben, ha a szeszfőző vállalkozója alveti magát annak, hogy a cukorrépából (répafejekből) elért alkoholyeredék az erre nézve a pénzügyigazgatóságok részére külön kiadott rendelettel meghatározott átlagszámítás alapján állapították meg és vétesék számításba akként, hogy a cukorrépa cukortartalma 15% kal, az 1 kg. cukorra pedig legalább 541.100%-kal számítandó.

Közelelmezési kérdések a háboru után. A Magyar Közgazdasági Társaság Hozzoptzky Alajos, min. tanácsos elnöklésével ülést tartott, melynek tárgya dr. Czettler Jenőnek, a Magyar Gazdaszövetség titkárnak, Közelelmezési kérdések a háboru után című előadása volt. Az előadó kiindulva abból, hogy a háboru befejezte után az elpusztult mezőgazdaságot rekonstruálni kell, nemcsak hazánkban, de egész Európában, a közelelmezésnél szerepet játszó három különböző élelmiszercsoport, a kenyér, a hus és a vegyes élelmiszer előállításának feltételeit vizsgálta. Megállapítása szerint legkönyebb lesz a kenyérmagvak termelésének fokozása, mert az nagyobb tőkebefektetés nélkül is lehetséges és egyaránt részt vehet benne a nagy-, közép- és kisbirtok. Sokkal nehezebb kérdés a husprodukezió kérdése, mert állatállományunk 80%-ka kigazdák kezén van s ezek egyszerű bevonulása miatt, másrészt a konjunktúrák által csábítva, állatállományukon tudtak és így a háboru előtti létszám helyreállítása is csak nagy tőkebefektetésekkel lehetséges. Legnehezebb a helyzet a kisebb gazdasági termények (tej, tojás, baromfi, főzelekkfélék stb.) előállításánál, a hol a tőkebefektetés csak abban az esetben hozhat sikert, ha ezzel párosul az emberi munkaerő gondos közreműködése. Minthogy pedig éppen ez utóbbi a nagyüzemben már a háboru előtt is sok kívánnivalót hagyott maga után, ezen cikkek fokozott termelésénél első sorban a kisüzemeket kell számításba venni. A kisüzemek produktivitásának fejlesztése érdekében szükségünk lesz a termelő és értékesítő szövetkezeti mozgalom felkarolására, a mit más oldalról az államnak és a fogyasztó közönségnek is észszerű berendezések, raktárházak, hűtőcsik, vasutépítések, utjavítások stb. által kell támogatnia.

Gondoskodás a hadifogyók téli ruházatáról. Mind mostanáig meglehetősen zavar uralkodott a tekintetben, hogy ki tartozik gondoskodni a hadifogyók téli ruházatáról. Az érdekeltek e kérdést a hadügyminiszter elé terjesztették, a ki most körrendelet útján utasította az összes fogolytáborok parancsnokságait, hogy az ipari és mezőgazdasági munkára kirendelt foglyok téli ruházatáról azonnal gondoskodjanak és a mennyiben kellő ruhakészletük nincs, készpénzt bocsássanak a munkaadók rendelkezésére abból a célból, hogy ez utóbbiak maguk szerezzék be a ruhaneműeket. Ezzel a rendelettel egyidőben a földmívelésügyi miniszter távirati uton közölte a hatóságokkal, hogy a hadügyminiszter a kérdést dűlőre vitte és a foglyok ruházatának beszerzését az illetékes fogolytáborparancsnokságok kötelességévé tette.

A kendertermelés fokozása. Nemrég megirtuk, hogy Németországban nagyszabású mozgalom kezdtek a kendertermelés fokozására a termelők támogatása útján. Most ez a mozgalom nálunk is kezdetét veszi. Magyarországon átlag 70.000 hektáron 470.000 métermázsa kenderfonál és 770.000 hektoliter kendermag terem s ha az értékesítést kedvezőbbé teszik, az a termelés növekedését fogja maga után vonni.

Ebben a nagyfontosságú kérdésben a Bácsbodrogmezei Gazdasági Egyesület azzal a kérelemmel fordult a földmívelésügyi miniszterhez,

hogy a Bácska kendertermelő gazdáit még kellő időben méltányos árért megfelelő minőségű és elegendő kender-vetőmaggal lássák el. A kendertermeléssel foglalkozó gazdák ugyanis régen panaszkodnak, hogy kendermag oly kevés van forgalomban, hogy a jövő tavasz szükségletét csak csekély részben fogja fedezni. A kendermag ára 60—70 koronáról 400 koronára szökött föl, mert a kendermagot a textiliparban is érdekelt kereskedelem összevásárolta és csak a »bizalmas« üzletfelek kapnak árut. A gazdák tapasztalata szerint a kendermag-termelés a Bácskában lényegesen csökkent. A legmegbízhatóbb magot a bácskai kendertermelők a tengeri közt termelték. Az amerikai rendszerű négyzetes tengeri-művelés az egyesület nagyobbarányu munkássága folytán különösen a kendertermelő vidékeken öltött nagyobb arányt, miután itt legbelterjesebb a gazdálkodás. A keresztbeművelés kizárja a sorok közti szokásos kendermagtermelest. A hol a négyzetes tengeriművelés beállítása nincs s kevés a munkaerő, ott a gyom elnyomja a zsenge kendert és elfulad. Megemlíti a fölterjesztés, hogy a harcztérről hazakerült sebesült beteg és szabadságolt gazdák állítása szerint Oroszlengyelországban sok kendermagot termelnek.

Heves vármegye alispánja felhívta a vármegyei összes községi és közjegyzők figyelmét arra, hogy a hosszabb idő óta tartó világháború folytán különösen a ruhaneműek céljaira szolgáló anyagok rendkívül megfogytak, ennél fogva szükséges, hogy azoknak pótlásáról lehetőleg gondoskodjunk. Ebből kifolyólag az alispán a kendertermelés rendszeres felújítását nagyon üdvös és előnyösnek tartja, hiszen egy régen elhanyagolt és majdnem letűnőben lévő, valamikor virágzó mezőgazdasági háziiparnak újra életrekelését látja benne, amely a régi időkben téli kerestet és nagy jövedelmét biztosított az asszonyok és leányoknak. Ma pedig valóságos áldás lenne a termelő nép és vidékeknek, a mikor minden szövőanyagának az értéke 8—10-szeres árral emelkedett. Felhívta ennél fogva a községi és közjegyzőket, hogy állapítsák meg, vajjon a község határában levő földek kendertermelésre alkalmasak-e, azután írják össze, hogy kik és mily területen lennének hajlandók kendert termelni, mennyi a vetőmag szükségletük s ennek beszerzését hatósági uton kívánják-e. Kérdést intéz az alispán az iránt is, hogy nagyobb érdeklődés esetén szakszerű előadás tartását óhajtja-e a község. Végül a mennyiben az akció sikerrel biztat, úgy a kenderáztatóhelyek kijelölésére nézve a járási főszolgabírák előtt az eljárás már most megindítandó.

A dohánytermés feldolgozásának biztosítására az OMGE azzal a kérelemmel fordult a pénzügyminiszterhez, hogy a dohánykultúrában jártas orosz hadifoglyok kizárólag a dohánytermesztők rendelkezésére bocsáttassanak. E mellett azonban szükséges volna az is, hogy a hadifoglytáborokban levő azok a hadifoglyok, akik hazájukban dohánytermeléssel foglalkoztak — és ilyen az orosz foglyok között nagyon sok van — kiválógtassanak és az eddiginél kisebb (5—10-es) csoportokban a kérelmező dohánytermelőnek átengedtesse és pedig ne csak rövid időre, hanem hadifogságuk egész tartamára, hogy most elvégezvén a dohány elkészítésének munkálatait, annak befejezte után azonnal hozzáfoghassanak az 1916. évi dohánytermés előkészítéséhez és a nyár folyamán állandóan foglalkozhassanak az 1916. évi dohánytermesztésével.

A dióspekulánsok alkonya. Néhány héttel ezelőtt megirtuk, hogy a háborús konjunkturára való spekulálás a dióüzletre is rávetette magát és összevásárolta elég drága árakon egész Erdély diótermését. Az árut gondosan beraktározták budapesti és vidéki bérházakba és várták, hogy mikor éri el a bevásárlási ár háromszorosát. Ez a bevásárlási ár már elég magas volt, átlagosan 1.50 ab állomás, a mihez az elszállítás, beraktározás, biztosítás, stb. költsége járult. Eleinte jól indult az üzlet, mert az árak csakugyan emelkedtek 170—180 koronáig. Időközben azonban megnyílt az út a bulgáriai dió behozatala előtt és ennek a híre már elegendő volt, hogy a dióüzletben nagy árhanatlások következzenek be. Ma már 1.30—1.40 koronáért kapni közepes minőségű diót, 1.50 koronáért pedig igen jó minőségű árut — nagy bánatára és súlyos károsodására az ezuttal póruljárt spekulációnak. Ha a bulgáriai áru nagyobb mennyiségben fog érkezni, még olcsóbb lesz a dió.

Európa bortermése. Európa bortermése kedvezőtlen, még legjobb volt Svájcban és Németországban. A legtöbb bortermő országban vagy a munkaerő hiánya, vagy a szőlőbetegség elleni hiányos védekezés okozta a szüret kedvezőtlen eredményét. Magyarországon különböző az eredmény, kevés helyen volt bőséges szüret, a legtöbb bortermő vidéken a rézgálicz hiánya következtében pusztult el a termés. Ausztriában csak Alsó-Ausztriában és Stájerországban volt kedvező az eredmény, a többi részén kevés bort szüreteltek. Svájcban általában jó volt a szüret, de kivételre nincs bor. Franciaországban 22—23 millió hektoliter bor termett, a múlt évben 56.13 millió hektoliter, a bor ára 40—48 frank, a régi bor ára emelkedett. A kormány lefoglalta a bortermés 25 százalékát. Export nincs. Olaszországban aránylag szintén kevés termett. Az idei termés mennyiségét 24,616,000 hektoliterre becsülik, a fele az 1909—1914 ik esztendő átlagos termésének. A kivitel megehezült; szeptember 15-től kezdve 100 lira értékére 1 lira kiviteli vámot állapítottak meg. Spanyolországban is kevés termett, 10,112,481 hektoliter, de sok csemegeszőlőt szedtek le, fehér borért 9—10, vörös borért 9—11 pezétát fizettek. Portugáliában az idei termés kevesebb, mint az előző évi, de még mindig elég jó termés volt, leginkább francia vevők vásárolják a bort. Görögországban a nagy meleg és a sok eső ártott a szőlőnek. Nem sok bor termett, a bor ára azonban emelkedett.

Drága a rézgálicz. Szegedről jelentik: Az itteni szőlősgazdák 20 wagon rézgáliczot szereztek Svédországból 550 koronás egységárért.

Erdészek a fatermelés érdekében. Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányára legutóbbi ülésén tárgyalta Lenhard alapító tag indítványát, amelyben a tűzfatermelés érdekében hadifoglyoknak erdei munkára történő átengedését és az erdőri személyzetnek különösen a házilag termeléssel foglalkozó gazdaságokban való felmentését szorgalmazta. A választmány beható vita után úgy határozott, hogy nem csupán egyes vállalkozóknak, hanem általában az egész erdei termelés folytonossága érdekében, amelyet a mai állapot veszélyeztet, felterjesztéssel fordul a földművelésügyi miniszterhez, kérve azon rendkívüli, de a viszonyok által megokolt intézkedések sürgős megtételét, a melyek egyfelől az erdőben fekvő fa kiszállítását, másfelől új erdei termékek előállítását biztosíthatják, a mire úgy a hadi, mint a polgári szükségletek fedezése végett nagy szükség van. Ily intézkedések: az erdei munkával foglalkozó 43—50 éves népfölkelők behívásának mellőzése, a népfölkelői szolgálatot teljesítő munkások egy részének legalább az erdei termelés időszakára történő szabadságolása és erdei munkában járatos hadifoglyok átengedése. Az így nyert munkaerőnek és a fuvarerőnek katonai fegyelem alatt álló munkásoktagokban történő egyesítése s az erdőbirtokosok közötti igazságos megosztása, a termelés és szállítás vezetésére nélkülözhetetlen erdőtiszták és erdőőrök katonai felmentése végett az erdőbirtokosok részéről benyújtott kérelmek méltányos elbírálása, erdei vasutak létesítésének megkönnyítése az engedélyezési eljárás gyorsítása s a kisajátítási sürgősségének kimondása által, végül a vasuti kocsihány megszüntetése.

Háborús kötelezettségek. A ragadós hüvelyhurut és a járványos elvetélés folytán több nemzeti vagyon megy tönkre, mint az anyyra rettegett száj- és körömfájás révén, úgy hogy az több millió koronára rug.

Azelőtt ezen ragályokkal szemben tehetetlenek voltunk. Miután most már hathatós szerünk van ezen bajok orvoslására, illetve azok fellépésének meggátolására, kötelessége minden gazdának ezen szereket alkalmazni. Nemcsak a háza, de önmagunk iránti kötelesség ez. Mindenki, de elsősorban a gazda működjék közre a hazát teljes erejében fenntartani ezen nehéz háborús időben.

Hatásosnak bizonyult ezen ragályos bajok ellen az ismert »Bissulina«. Számos állatorvos rend-

szereken rendel és az állatorvosi és mezőgazdasági folyóiratok melegen ajánlják.

Egy olvasásra nagyon érdemes füzetben, mely t. olvasóinknak ingyen rendelkezésére áll (csak H. Trommersdorf urhoz *Aachen*, Németország tessék fordulni) rövid, világos szavakban van leközölve mindaz, mit a ragályokról tudni kell; egy színes ábra a ragadós hüvelyhurut tiszta képét adja. Mit olvasóinknak ezen ingyen művecske megszerzését melegen ajánljuk.

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Irta: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

Jelentés a budapesti takarmányvásárról 1915. évi deczember hó 3-ik napján.

Hozatalok és árak.

I. Szálas takarmányok.	Fölhozatal	Árak
	mm.-kint	flílekekben
1. Réti széna I. rendű, ó	12 szekér	1400—1700
2. " " II. " " " " " " " "	60 "	1100—1300
3. " " I. r. új (csak jun. jul.-ban)	—	—
4. " " II. " " " " " " " "	—	—
5. Sárjuszéna	—	—
6. Muharszéna	35 "	1600—2100
7. Luczernaszéna	5 "	1600—2000
8. Lóhereszéna	—	—
9. Kőlesszéna	—	—
10. Zabos búkköny széna	10 "	1400—1800
11. Takarmányszalma (árpa)	—	—
12. Tengeriszár	—	—
Összesen szálas takarmány:	122 szekér	
átlag á 1400 kg. Összes súly: 170,300 kilogramm.		
II. Szalma szalomfélék.		
13. Alomszalma	25 szekér	800—1000
14. Zsuppszalma	10 "	1200—1400
15. Szalmaszezska	—	1200—1500
16. Réti széna III. rendű, csomagolásra	13 "	800—900
Összesen szalomfélék:	43 szekér	
átlag á 1400 kg. Összes súly 67,200 kilogramm.		

A vásár forgalma.
Legtöbb széna érkezett honnan? Alsónémedi és Ócsáról.
Legtöbb szalma érkezett honnan? Üllő és Sáríró.

S Z E S Z.

A szeszüzlet. A nagyarányu osztrák szeszszállítások már tűrhetetlenné teszik a helyzetet és a hazai vevők alig tudnak elegendő finomítványt kapni, mert az áru kimegy jóval drágábban Ausztriába.

Finomított szesz a syndikátus teljes maximális áron 360—370 K-ért ad el, ellenben kartellen kívüli finomítók egy része és a másodkéz 50—100 K-val drágábban ad el Ausztriába finomítványt.

Denaturált szesz szilárd és nagyban 135, kicsinyben 140 K-val kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz gyéren volt ajánlva és a kínált tételek teljes maximális árban találtak elhelyezést.

Maximális árak nagyban:

	régi áru	új áru
Kontingens nyersszesz adók nélkül	150—	130—
» finomított szesz	—	—
» adó- és adópótlék nélkül	—	140—
Finomított szesz adózva	—	360—370
Denaturált szesz	—	135—

NYILTÉR.

(E rovatban közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

VÉDJÜK MEG A MAI ÉRTÉKES ÁLLATÁLLOMÁNYT!

A borjak felnevelése legjobban sikerül, ha mindjárt születésük után beoltatjuk azokat

BORJUTÜDŐLOB ÉS BORJUVÉRHAS ELLEN.

Mert: ezek a ragályosírak a legveszedelmesebbek az ujszülöttekre és ezek ellenében módunkban van szérumozással **HATÉKONYAN** védekezni.

A megfelelő szérumok hazánkban a

Jenner-Pasteur Intézetben

Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. a.
készülnek.

Az Intézet első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak és a készítmények államilag felülvizsgálatnak

Felölős főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Eredeti importált amerikai manil-lazsineg, kézi kévekötél.
Uj és egyszer használt

ZSÁKOK, PONYVÁK.

Hazai zsák- és ponyva-gyár és kölcsönintézet.

NAGEL ADOLF Budapest, Arany János-utca 10. Sürgőnycim: Nagela Budapest. Vidéki telefon: 104-10 és 35-92.

Megjelent a **Kodolányi-féle GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR.**

Kapható:
a GAZDASÁGI LAPOK kiadóhivatalában
Budapest, VIII., József utca 15.
Ára 2 K 80 fillér, ajánlva 3 K 15 fill

„MINIMAX”

Alaptőke 650,000 korona.

Az Első Magyar Iparbank alapítása.

kézi tüzoltó készülék gazdáknak cséplés és aratás alkalmával teljesen nélkülözhetetlen és csakis ezek segítségével lehet az ott keletkező tüzet megelőzni. A „MINIMAX” készülék az ország legnagyobb birtokosai magtáraiban és szérűskertjeiben el van szerelve és gyakorlatban kitűnő szolgálatot tett.

Felvilágosítással szolgál a

Magyar Minimax Részvénytársaság

Igazgató: ZALA ZSIGMOND.

Iroda és gyár: Rózsa-utca 85. sz.

EREDETI STOCK MOTOREKE

nagyszámu rendelés folytán csak
jövő évi szállításra kapható.

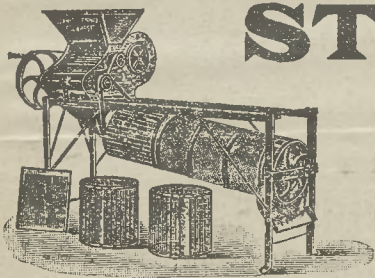
1200 gép üzemben.

7 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 45. I. EM.
TELEFON: 76-94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

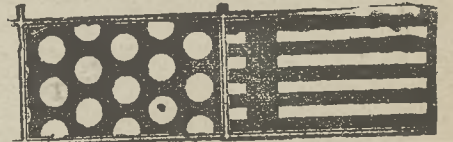

STAHEL és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44-46. sz.

Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztító-sára és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és mindenfajta **LEMEZROSTA** gőzcséplőgépek számára.

OROSZ FOGOLY FÖLDMIVESEK

RÉSZÉRE

TÉLI RUHÁKAT

ÉS TÉLI ALSÓRUHÁKAT SZÁLLIT JÓ MINŐSÉGBEN, OLCSÓ ÁRON

NEUMANN M. RUHAÁRUHÁZA

CS. ÉS KIR. UDVARI ÉS KAMARAI SZÁLLÍTÓ

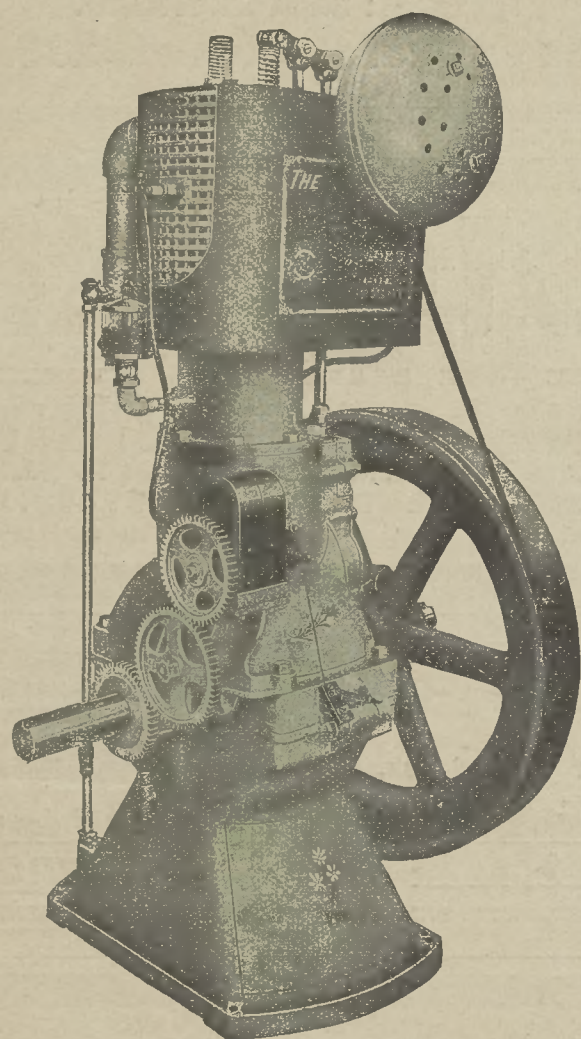
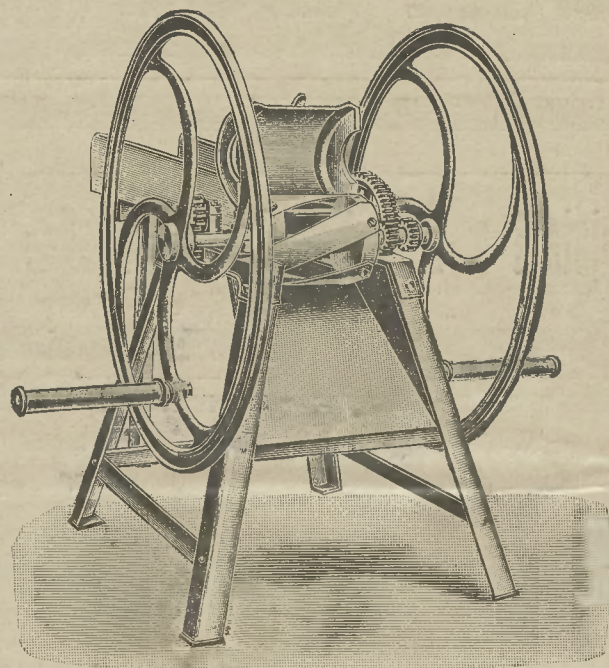
BUDAPEST, IV., MUZEUM-KÖRUT 1.

Takarománykikészítő gépeink:

répavágók, szecskavágók,

darálók és füllesztők stb.

a legczélszerűbb kivitelben és legjobb anyagból készülnek s országszerte elismertek.

„NEW-WAY“

léghütéses és

„AVANCE“

nyersolaj-motorjaink

kivitel és munkateljesítmény tekintetében minden más gyártmányt messze felülmúlnak.

Egyszerű szerkezetük, üzembiztosságuk és csekély tüzelőanyagfogyasztásuk

oly előnyöket biztosítanak, hogy alkalmazásuk gazdaságosságáról a jelen körülmények között, a midőn a benzin és olaj beszerzése immár nehézségekbe nem ütközik, a számító gazda is meggyőződik.

Felvilágosítással és leirással szolgál:

BÄCHER RUDOLF—MELICHAR FERENCZ.

Magyarországi vezérképviselő!

SZÜCS ZSIGMOND, BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 26.